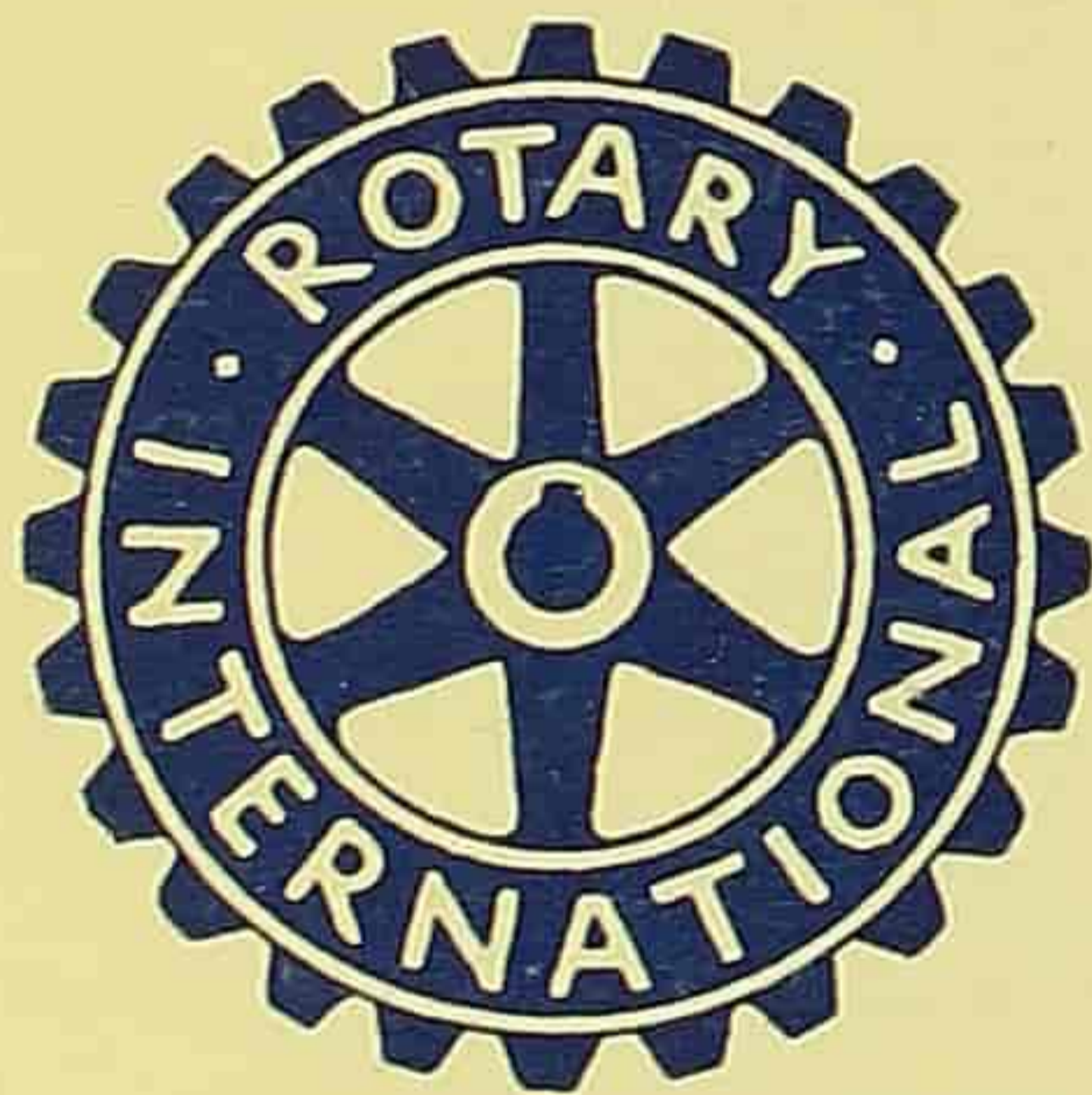

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU.

JUGOSLAVENSKI ROTAR

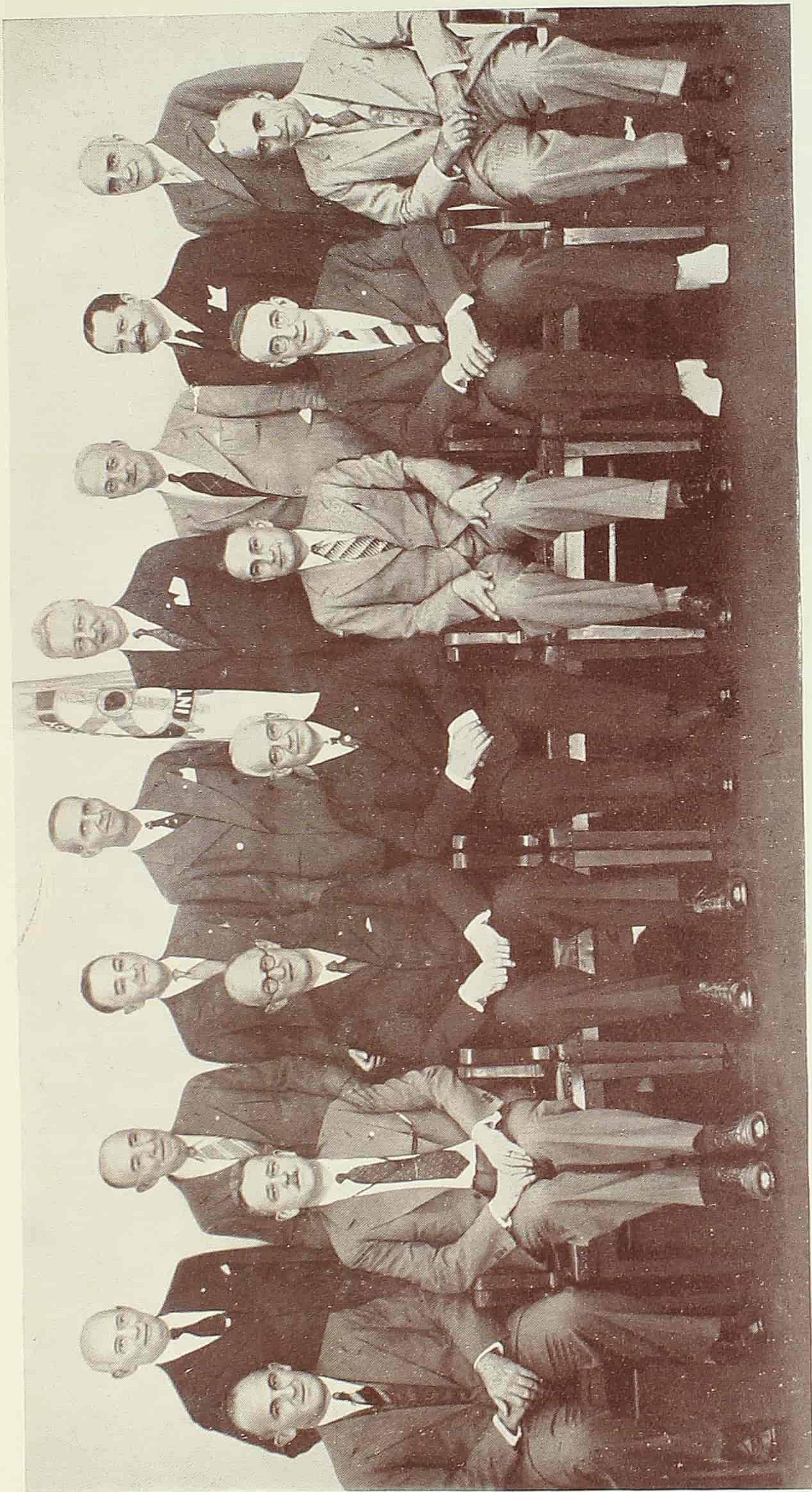
ZAGREB

OKTOBAR

1939

S A D R Ź A J:

- CENTRALNA UPRAVA ROTARY INTERNATIONAL 1939/40
ČETVRTO MJESEČNO PISMO GUVERNERA
ZADACI ROTARSTVA U RATU (Walter D. Head, pretsjednik R. I.)
ROTARSTVO VAS POZIVLJA DA ISKORISTITE SVAKU PRILIKU
(George Hager, bivši pretsjednik R. I.)
PROGRAM CILJEVA I ZADATAKA (Walter D. Head, pretsjednik R. I.)
PRIJATELJSTVO KAO TEMELJ ROTARSKJE ORGANIZACIJE (Dr.
Ivan Slokar, R. C. Ljubljana)
SA UČITELJIMA HIGIJENSKOG TEČAJA IZLET U VENECIJU (Dr.
Prokopije Uzelac, R. C. Osijek)
SLUŽENJE V KLUBU NAS VZGAJA ZA ŽIVLJENJE (Josip Ljubić,
R. C. Ljubljana)
60. GODIŠNJICA ROTARA, Prof. Dr. BOŽIDARA SPIŠIĆA (Josip Horv
vat, pretsjednik R. C. Zagreb)
IZ ROTARSKOG SVIJETA (Engleski Rotar o Rusiji)
IZ NAŠEG DISTRIKTA:
Promjene u članstvu — Rotarske radosti — Rad naših klubova —
Gdje se sastaju i gdje odsjedaju rotari — Prisustvovanje na klub
skim sastancima — Iz rotarske privrede.

CENTRALNA UPRAVA ROTARY INTERNATIONAL 1939 — 40

Sjedeći (s lijeva na desno): Richard R. Currie, Johannesburg, Južna Afrika; neposredni past-pratsjednik George C. Ha-
 ger, Chicago, Illinois, U. S. A.; prvi potpratsjednik T. A. Warren, Wolverhampton, Engleska; pratsjednik Walter D. Head,
 Montclair, New Jersey, U. S. A.; drugi potpratsjednik G. Ramirez Brown, Managua, Nicaragua; treći potpratsjednik
 Frank Phillips, Ithaca, New York, U. S. A.; W. Allan Eley, Singapore, Straits Settlements.
 Stojeći (s lijeva na desno): Sekretar Chesley R. Perry, Chicago, Illinois, U. S. A.; Chas. N. Cadwallader, Lincoln, Ne-
 braska, U. A. S.; Roy J. Weaver, Pueblo, Colorado, U. S. A.; J. Edd McLaughlin, Ralls, Texas, U. S. A.; Jerzy Loth, Var-
 šava, Poljska; George O. Spencer, Moncton, New Brunswick, Kanada; Emile Deckers, Anvers, Belgija; Elbridge W. Pal-
 mer, Kingsport, Tennessee, U. S. A.

UREDNIK: ING. RADOVAN ALAUPOVIĆ, GUVERNER 77. DISTR.,
ZAGREB, GJORGJIĆEVA ULICA BR. 9, TELEFON 60-72

IZLAZI SVAKOG 15-OG U MJE-
SECU — CIJENA GODIŠNJE
DINARA 144 — BROJ DIN 12

A ovo je prokletstvo što svijetlo
dodje na svijet, ali ljudi su radije
voljeli tmine nego svijetlo, jer su
djela njihova opaka. — Ivan III 19.

ČETVRTO MJESEČNO PISMO

*Dragi brate pretsjedniče,
Dragi brate tajniče,
Draga braćo rotari,*

još zjaju otvorene rane prošloga krvavoga rata; još se zapravo nisu smirile u crnoj zemlji i u morskim dubinama kosti milijuna ljudskih žrtava; još se nije slegao plač i jauk osirotjelih majki, obudovjelih žena, ostavljene siročadi, a na sjeveru i zapadu Europe, iza dvadeset nepunih godina, bjesni opet strahoviti rat da pretvori u prah i ruševine divna djela dugih vijekova, da i onako pali moral, sruši u još crnije dubljine. Namjesto da se u miru i veselju sabiru plodovi znoja i žulja ljudskoga; namjesto da se zaoru nove brazde i baci novo sjeme za buduću žetvu, — usijano gvoždje i vreo čelik para i razdire rodne njive, ruše se sela i gradovi, ostavljaju kuće i domovi, hiljade i milijuni bogalja, sakatih, slijepih iz prošloga rata povećavaju se i šire u nove nepregledne redove novih ljudskih žrtava. Svjedoci smo i svi dobro znamo kakovu žetvu obećaje rat i kakove nosi otrovne klice novih zapletaja, zadjevica i svadja, novog i sve strašnijeg pokolja. I gdje je kraj?

Nije rat iznenadna pojava. Nije to oluja što se nadvije nad planine i doline, donese štetu rodovima i usjevima, ali raščisti i

osvježi zrak, natopi žednu zemlju. Rat je kriza duševna i moralna, dugo spremana, a sada oživljena sa svim svojim otrovima.

Dok je narodima u Europi bilo dobro, dok je vladao mir i pravna sigurnost, dok su se razvijale brzim korakom nauke i umjetnost, vjerovalo se je samo u progres duha ljudskoga, a trnula u srcima ljudskim pozitivna vjera, odmetali se od Boga i ostavljali putove kojima je rod ljudski koracao vijekovima. Sav se život slegao bio oko mašine, zaboravljao se je duh i srce, nutarnji duševni život, religija. Sasvim se počelo ispuštati iz vida kako je religija i moral, vjerovanje i način života bilo kroz stotine i stotine godina usko vezano s vjerom. Onda nije čudo što su se malo pomalo potpuno izvrnuli pojmovi o pravdi i krivdi, o dopuštenom i nedopuštenom, o dobru i zlu. Odmetnuli se ljudi od Boga, narodi od naroda. Raskinula se ljudska zajednica i zaboravila ona evandjeoska da su svi ljudi pred Bogom jednaki, da su svi sinovi Oca nebeskoga, da je Božja zemlja i sve ono što je na njoj, da i veliki i mali imaju posve jednako pravo da žive od Božje zemlje, da rastu, cvatu, razvijaju se i množe na Božjoj zemlji gdje i kuda su posijani i nastanjeni. A ovamo se zacarila misao i vjera s jedne strane u pravo jačega u saobraćaju među narodima, a s druge opet princip da je svako sebi najbliži, da je lični interes, opravdan i neopravdan, jedino mjerilo u poslovnom, društvenom i porodičnom životu. Pa sada se svi dižu i bune i prigovaraju kad je došlo vrijeme da svi na svojim leđjima osjetimo strašnu težinu i gorčinu te duševne i moralne krize.

Želja je i vruća molitva svih dobro namjernih ljudi i naroda, želja je milijuna i milijuna majki, žena, sitne i nejake djece da se strašni plamen što prije stiša, da ne zapali čitava svijeta, da ne bude zapad čitave ljudske kulture i civilizacije, naponase u Europi, da nadvlada razbor i dobra volja i da se sva toliko zamršena pitanja i problemi riješe pravedno i časno. I naša zemlja da bude pošteđena od rata i ratnoga straha.

Ali moramo biti svi spremni i svijesni teške odgovornosti pred Bogom i svojim narodom, pred mladim našim naraštajima i pokoljenjima. Nesmijemo biti kao one lude djevice sa utrnutim svjetiljkama. Svi treba da pomognemo državi svojoj, domovini i zavičaju svome da istrajemo i da sretno provedemo brod državni kroz razbješnjelo more. Nijedna dužnost da nam ne pada teško, nijedno odricanje tugaljivo. Štogod nas zadesilo, valja da dočekamo sa svim moralnim i materijalnim rezervama, vrijedni i dostojni svojih junačkih pradjedova. Rat i opasnost od rata traži i teške izdatke i troškove. Narodna privreda, trgovina u zemlji i

sa inozemstvom, sav narodni život i rad zapinje i koči se. Pa i kada se svrši ovaj rat, i našu privredu i rad i naše blago i bogatstvo čeka stotine poteškoća, pa će trebati mnogo znoja i napora da se i to prebrodi.

Eto, braćo rotari, kakovi su vidici pred našim očima i kako nas čekaju veliki i teški zadaci. Nama neće biti teška nijedna žrtva za opće dobro i sreću naše državne zajednice. Mi smo drage volje i svijesni primili dužnost služenja.

Budimo ljudi dobra i plemenita srca. Pomozimo gdje god i kolikogod možemo. Služenje nije za nas teret nego dragovoljno i svijesno ispunjavanje naše najpreče dužnosti, a služiti mogu samo ljudi dobra i plemenita srca.

1. O d b o r z a c i l j e v e i z a d a t k e

Molim i pozivam najhitnije pretsjednike da se najozbiljnije pozabave kako bi se u stvarnost izvodili planskim i promišljenim radom što uspješnije ciljevi i svrha rotarskog pokreta. Isto tako da se pobrinu kako bi se i u manjim klubovima na zgodan način razvio rad i nastojanje u tom pravcu.

Postoji stanoviti običaj, osobito u manjim klubovima, da se izabere i suviše mnogo odbora koji ostanu samo na papiru, a ne razvijaju nikakova stvarnoga rada. Na taj način s jedne strane ne može da se u klubu razvije živ plamen i intenzivan zajednički rad, a s druge strane sav posao i teret pada teško na ledja pojedincima. A treba nam se baš najviše čuvati da većina članova ne pripada svome klubu samo pasivno, da više ili manje redovito pohadjaju klupske sastanke, da na njima slušaju predavanja, ali u stvari da ne pridonose sa svoje strane zapravo ništa za promicanje težnja i ciljeva rotarskih.

2. P o s j e t a k l u b o v a .

Dosada sam službeno posjetio klubove: Maribor, Kranj, Ljubljana, Zagreb, Beograd, Jagodina-Paraćin-Ćuprija, Niš, Leskovac, Skoplje i Bitolj.

Prema svemu što sam vidio dosele, u svima klubovima vlada odličan duh kao i puno razumijevanje svih i općenitih i posebnih zadataka, pa mi je jedina želja da nutarnje razvijanje klubova proslijedi isto tako kao dosada. Samo gledajte i nastojte da se naši klubovi i po broju novih članova obogate i povećaju.

3. N e d j e l j a p o s v e ć e n a i s p u n j a v a n j u r o t a r s k i h d u ž n o s t i (Observance Week).

Ta nedjelja treba da se održava diljem cijeloga svijeta između 18. i 24. februara 1940, a mora da bude u glavnom ispunjena programom rotarske edukacije i obavještanja javnosti. Svaki klub, velik ili malen, treba da udesi neki program, tako da grad upozna rad i ciljeve Rotaryklubova. Jedna knjižica obavještenja i prijedloga poslana Vam je sa strane Sekreterijata. Započnite već sada s Vašim planovima da ih pripravite pravovremeno. Povedite odmah o tome razgovor i dogovor u klubu. Vrijeme, u tu svrhu određeno, biće 35-godišnjica Rotarstva.

4. Kandidacija guvernera.

Molim klubove da za vremena povedu brigu o izboru našeg budućeg guvernera, da mi jave svoje zaključke i da mi najkasnije do 31. januara 1940. jave imena kandidata za guvernera.

5. Sastanak posvećen služanju u zvanju.

Rezolucija VII. distriktne konferencije našega distrikta, održane ove godine na Bledu, donijela je odluku da svi jugoslavenski klubovi posvete jedan godišnji sastanak sa specijalnom temom: služanju u zvanju.

Preporučuje se toplo svima klubovima da se tome pitanju posveti ove godine prvi sastanak u mjesecu novembru.

6. Posjeta u klubovima. Prosječna frekvencija u mjesecu septembru u našem distriktu bila je 70,83%.

Najjača posjeta bila je u mjesecu septembru u klubovima: Karlovac (92,70%), Pančevo (91,97%), Slavonski Brod (89,28%), Bačka Topola (89,06%), Split (87,50%), Vukovar (86,12%).

Sa srdačnim rotarskim pozdravom

*Ing. R. ALAUPOVIĆ,
guverner 77. distrikta R. I.*

ZADACI ROTARSTVA U RATU

Poslanica pretsjednika H e a d a

Rotari sa sviju strana svijeta dirnuti su i ožalošćeni što je izbio rat u Evropi. Sve do posljednjega časa mnogi od nas odbacivali su pomisao, da bi se taj kataklizam mogao dogoditi. Naša sjećanja na rat 1914—1918 još su gorka. Sjećamo se i veličajnih odluka koje su slijedile iza tog tragičnog razdoblja. Sada međutim, usprkos našim naporima, nadama i molitvama, ono, u što nismo vjerovali, ipak se je dogodilo.

Kako će to djelovati na Rotarstvo? Kako će rat utjecati na držanje i djelovanje klubova? Očekuje se da će u zemljama koje nisu zapletene u rat, klubovi raditi kao obično. U onim pak zemljama koje sudjeluju u ratu, ili gdje postoji neka narodna nužda, te gdje je nemoguće ili se ne preporučuje da se održava normalan rotarski kontakt, dužnost je rotarskog časništva prema riječima odluke direktoriuma Rotary International od juna 1938: »da se poduzmu takovi koraci koji su podesni i mogu se preporučiti u svrhu očuvanja rotarstva u toj zemlji, te istodobno priznavajući da je prva rotarska dužnost da svatko bude u svako doba lojalan i rodoljuban građanin svoje domovine«.

Rotarstvo mora nastaviti svoje djelovanje bez obzira na poteškoće koje će mu stajati na putu u vremenima što dolaze.

Jedna poslanica, primljena sa strane Savjetodavnog Odbora Rotary International za Veliku Britaniju i Irsku, a govori o mogućnosti rata, sadrži ove riječi:

»Smatra se da je apsolutno potrebno da što više klubova nastavi svojim aktivnim djelovanjem, pa makar i samo u svrhu njegovanja prijateljstva. Pomoću redovitih sastanaka u krugu prijatelja duh će rotarstva ostati živ, a donijeće i mnogo koristi članovima koji će se poslužiti tekovinama rotarstva za vrijeme prekida drugog rotarskog djelovanja zbog teških dužnosti u zvanju ili služenju domovini«.

S ovim se stanovištem potpuno slažem. Rotarsko prijateljstvo odigraće, bez sumnje, veliku i svijetlu ulogu u životu mnogih od onih kojima se sada, prema svim izgledima, približava tama.

Što je s našim četvrtim zadatkom — promicanjem međunarodnog sporazuma, dobre volje i mira? Sigurno je da početak rata čini ove ciljeve važnijim nego li ikada. Rat potcrtava, kao što ništa drugo ne bi moglo potcrtati, potrebu da se pruži snage i potpore primjeni ideala služenja. Jer samo na toj bazi mogu se budući ratovi spriječiti.

U svom posvetnom govoru u Clevelandu naglasio sam da rotari ne raspravljaju o prilikama na svijetu, već o uzrocima tih prilika.

Značenje toga je u tome da rotari nastoje proširivati sporazum i dobru volju širom svijeta. Kad će to biti potpuno izvršeno,

ratova će nestati, jer, budu li sve stranke kod neke rasprave dobre volje, tada su i sposobne da nađu sporazumno rješenje svojih prepirki na drugi način nego li topovima, otrovnim plinom i ubijanjem ljudi.

Jače nego li ikada ranije osjećam potrebu svih napora da se ispuni ovaj mnogo željeni zadatak. To izvršenje može da potraje godinama, ili čak da prođu i generacije, no mi nesmijemo da se umorimo i postanemo malodušni. U općenitom prihvaćanju duha dobre volje leži nada svijeta.

Rotarima i prijašnjim rotarima u zemljama koje su sada upletene u rat, izričem u ime Rotary International svoju najdublju simpatiju. Neka ih jača saznanje da mi rotari iz drugih zemalja razumijemo dobro, kako oni proživljuju doba velikog iskušenja. Mi znamo da će se oni svim iskušenjima suprotstaviti hrabro i s nepobjedivom vjerom. Mi znamo da postignutim načelima i nadahnućima rotarstva vi nećete zanemariti prilike da tim načelima ne dadnete i praktičan izraz.

Kada ova bura prođe, ja sam uvjeren da će se Rotarstvu pružati najveća prilika u pomaganju obnove svijeta na osnovu sporazuma, dobre volje i saradnje. Primjećujem već sada da mi rotari treba da budemo u pravo vrijeme spremni da se odazovemo pozivu vanrednih prilika koje će nam se pružati. U međuvremenu uzdajmo se čvrsto u svoju vjeru da će konačno nadvladati dobrota i istina, te u Božju ljubav za svu svoju djecu.

ROTARSTVO VAS POZIVLJE DA ISKORISTITE SVAKU PRILIKU

Na International Assembly u White Sulphur Springs održao je past-predsjednik George C. Hager ovo predavanje:

Kad bih želio da opišem događaje u organizaciji Rotary International u god. 1938/1939, trebao bih da ponovim riječi sekretara RI u njegovom izvještaju na konvenciji 1938 god., naime: »Vjerovatno ni u jednoj godini od početka nije bilo više uzbudljivih problema nego li u ovoj godini.« Kad je taj izvještaj bio pisan i pročitao, bila je želja svijetu nas da se atmosfera u narednoj godini razvedri, no problemi koje smo sreli u god. 1938/1939 bili su upravo tako ozbiljni i teški, možda još i teži nego li u god. 1937/1938.

Kao rotari mi budno pazimo promjene na internacionalnom polju koje prouzrokuju razne ozbiljne bojazni. Mi se pitamo, da li načela za koje se Rotary zalagao u prošlih 34 godina, nisu možda danas nepraktična i neprovediva u ovom svijetu koji nije u smislu socijalnom, ekonomskom i internacionalnom isti kao onaj, kada je Rotary započeo sa širenjem svojih osnovnih načela. Politička je atmosfera današnjice puna nepovjerenja; nedostatak

vjere i pouzdanja u budućnost sije depresiju i bezizglednost u bolje. Narodi se pitaju, da li je zaista moguće stvoriti i održati prijateljski duh sporazuma i razumijevanja među različitim nacijama. Bez sumnje se mnogi rotari danas pitaju: »Da li se 4 glavna rotariska cilja zaista mogu provesti, ili pokušavamo da postignemo nešto što se postići ne može?«

Za vrijeme prvih deset godina iza svjetskog rata doseglo je naglo širenje Rotarstva svoj vrhunac. Svijet je bio pustošen raširenim i razornim konfliktom u istoriji. Izgubljeni su milijuni života na bojnim poljima, a milijuni ljudi su ranjeni i osakaćeni, da tako sprovedu ostatak života u trajnoj agoniji i bez nade u nešto bolje. Milijuni dolara utrošeni su za ratni materijal. Daljnji su rezultati potrošci od milijuna i milijuna dolara za štete gradovima i krajevima, gdje su se bile bitke, a koje se štete ponajviše ni popraviti nisu mogle. Narodi na svijetu počeli su shvatati da rat pretstavlja uvijek gubitak, pa čak i za pobjednika. Oni su stekli uvjerenje da se razlike i nesporazumi mogu riješiti i kod okruglog stola na konferencijama, gdje će zastupnici tih zemalja imati priliku da podnesu svoje tužbe i raščiste situaciju, a takove konferencije treba da se održe u duhu sporazuma, tolerancije, pravde i fairness-e.

Ciljevi rotarstva, njegov program i smjernice bili su u savršenom skladu sa nastojanjem svijeta. Radi toga je razumljivo da je organizacija rasla i napredovala. Njeno širenje diljem svijeta bilo je bez primjera u povijesti socijalnih organizacija. Sada je međutim završen prvi turnus i kazaljka kao da skreće drugim smjerom. Da li je taj novi pravac znak da se rotarstvo preživljuje t. j. da mu više nema mjesta u današnjem svijetu?

Prema mom mišljenju rotarstvo je danas više potrebno nego ikada, pa stoga ova potreba ima da ponovno ožive čitavu našu organizaciju. Valja se sjetiti da ima stvari koje donose brze uspjehe, no druge daju tek konačni uspjeh. Rotarstvo nesmije nipošto gubiti iz vida ovaj cilj za koji radi u dugom razmaku vremena. Pošto sile razdora postignu svoj vrhunac; pošto rijeka nabuja i, probivši nasipe, nanese neprocjenjive štete, svijet treba da se sagradi na novim temeljima sporazumijevanja, međusobne vjere i međunarodnog sporazuma. Jedino to može da se trajno održi.

Naši vidici na svijet moraju biti mirni. Zato nam treba dulje vremena. Nama je potreban zreo i širok pogled na program rotarstva koji nastojimo sa dubokim uvjerenjem ispuniti. Svaka nova organizacija koja je bila stvorena kao rezultat promjena prilika te novih i uvećanih potreba, stvorila je jedan bolji život. Možda oni koji su danas članovi naše nove velike organizacije, ne će više biti ovdje, no oni koji će nas nasljediti, ti će taj bolji život preuzeti. Mi im moramo ostaviti u baštinu jaku i muževnu organizaciju koja je posvećena idealima sadašnjeg rotarstva. Toliko za budućnost, a sada pređimo na sadašnjost.

Moja je tema: »Rotary Vas poziva da iskoristite svaku priliku«. Da li je bilo ikada takovo vrijeme u istoriji, kada je naša

organizacija svojim članovima upućivala ovako značajan poziv ko danas?

Prigodom sjednice zakonodavnog Odbora u San Francisco-u prijašnji pretsjednik Allen Albert ustvrdio je nešto što je potaklo mene i sve one koji su ga slušali da razmišljamo o rotarstvu sa stanovišta dugog razdoblja ,rekavši ovo:

»Povijest socijalnih organizacija sa gledišta jednog psihologa uokvirena je u izvjesnu šablonu: prvo ideja; drugo: širenje; treće: sila koja daje potstrek; četvrto: izvršivanje; peto: spoznaja; šesto: uspjeh; sedmo: konzervativizam u svrhu očuvanja uspjeha; osmo: strah da se učine neke promjene; deveto: progresivna trulež; deseto: smrt.«

Nema sumnje da se ti događaji stvarno zbivaju kod socijalnih organizacija u gornjem slijedu, ali je moguće da se to događa i zbog toga, jer sami članovi nisu svijesni promjena koje se događaju i koje lagano potkopavaju temelje organizaciji. Da su članovi možda unaprijed upućeni, mogli bi se i unaprijed naoružati protiv rasula organizacije. Za vrijeme posljednje 34 godine mi smo izgradili veliki stroj koji nazivamo Rotary International. Taj stroj je jedinstven u svjetskoj povijesti, jer je okupio 5000 Rotary-klubova u više nego 80 zemalja. U tih 5000 klubova ima ljudi sviju rasa, vjera i političkih smjerova. Da li ste ikada duboko razmišljali o silnim mogućnostima naše Rotary-organizacije? Ako ste taj predmet ozbiljno posmatrali, te ako ste ove mogućnosti isporedili sa onim što je do danas Rotary u mnogim zemljama ispunio, ja sam uvjeren da osjećate ono isto što i ja, naime: »Iako su Rotary-klubovi i rotari izvršili vanredno djelo na područjima opće službe, službe zvanja i u međunarodnoj službi, ipak su ti njihovi uspjesi tek jedna kaplja u moru kad se isporedi s onim, što je Rotarstvo moglo učiniti da je svoju djelatnost dovelo u sklad sa problemima vremena.

Ja sam već tokom godine kazao da rotarstvo posvećuje najveću pažnju pojedincima. Ja vjerujem da rotarski program, okarakterizovan sa naša 4 najveća zadatka, može da bude najbolje ispunjen po pojedincima koji vrše ideal službe u raznim njegovim oblicima, t. j. u svom zvanju, u krugu poznanika u svojoj općini, te — ako se prilika pruža — u svome narodu, a i u savezu međunarodnom. Nema sumnje da Rotary-klubovi, kao jedinice, mogu izvršiti znatan rad na pojedinim područjima, no kod tačne analize svi su uspjesi i sav napredak postignuti ipak po pojedincima koji rade ili sami ili u saradnji sa drugim pojedincima. Mi rado govorimo o organizacijama, korporacijama i vladama kao o živim bićima, no pojedinci su koji upravljaju tim organizacijama, korporacijama i vladama i koji im daju snagu i smjer. S toga razloga smatram da je upućivanje rotara — ili da se poslužim riječju koja možda u nekom smislu ne zadovoljava, no ipak daje tačno značenje —, da je naime o d g o j rotara u osnovnim principima rotarstva ono što ih inspiriše da stanu na čelo pojedinih područja ljudske djelatnosti, posala i zvanja i najveća zadaća onih koji su postavljeni na čelo distrikata i pojedinih klubova.

Prošle godine, prigodom jedne područne konferencije u Singapore-u, uvaženi pastpretsjednik R I. Maurice Duperrey uputio je vanrednu poslanicu s temom: »Rotarska akcija«. On je rekao: »Rotary nije filozofija već akcija. Inače ne bi bilo moguće da klubovi budu sastavljeni od pripadnika raznih narodnosti i vjera sa najoprečnijim filozofskim mišljenjima i socijalnim pogledima. Ono što daje ljepotu i snagu našem pokretu jest činjenica da su svi ti ljudi ujedinjeni u akciji, da su povezani željom službe i da ni jedan od njih ne mora odustati od svog ličnog mišljenja i osjećanja.« Ja sam potpuno saglasan sa Maurice-om da je Rotarstvo akcija, no uvjeren sam da naš Rotary mora da bude aktivniji, jer će inače ta naša organizacija u skoroj budućnosti biti u opadanju. Akcijom neću da podrazumijevam da se Rotary-klubovi i R I zauzimaju za neke naročite predmete. Princip pod kojim je Rotarstvo dosada tako uspješno djelovalo; ova načela koja su povezala energije Rotary-klubova u internacionalnoj službi u svrhu međusobnog potstrekavanja misli i u uvježbavanju pojedinih rotara u ispravnom držanju —, smatram da su najmudriji smjer, ako želimo da sačuvamo sklad u našoj organizaciji. Taj je smjer znatno uspješniji nego li pokušaj da rotarski klubovi ili R I korporativnom akcijom utiču na razne vlade, svjetske poslove i na internacionalnu politiku.

Rotary nastoji da okupi vodeće ljude u trgovini i u zvanjima. Ako prilike u pojedinim zemljama ne zadovoljavaju u ekonomskom, industrijskom ili međunarodnom pogledu, zar onda nije dužnost vodećih ljudi u poslovanjima i zvanjima da uzmu aktivno učešće svojim nastojanjima za poboljšanje prilika? Mi smo često skloni da se žalimo na prilike, no mi nemamo pravo da kritikujemo upravu poslova, misleći, da su oni koji sada taj posao vode, manje sposobni od nas samih u pronalaženju praktičnih i zadovoljavajućih rješenja problema, ako i sami individualno ne nastojimo da se u tom pogledu stvori neka promjena na bolje. Što se tiče načina i sredstava u svrhu ispunjavanja ideala rotarstva, prilike i okolnosti variraju u raznim zemljama i moramo biti vješti da individualno iskoristimo priliku u vlastitoj sferi našeg uticaja. Prilike za službu u području našeg zvanja, naše općine te u međunarodnoj vezi uvijek postoje, no mi stalno ne tražimo putove, niti smo vješti da te prilike smjesta iskoristimo, čim se one pružaju. Tada mi rotari svoje ideale ne oživljavamo, pa Rotary-klub, umjesto da mu uticaj raste, gubi sve više na prestižu, i postaje samo klub lunche-ova.

Pa i sada mnogi naši klubovi, iako rotarski po imenu, postoje samo kao klubovi za lunche-anje. Mi svi uživamo, ako nam Rotary pruža priliku da se odmorimo nedjeljno 1—2 sata u ugodnom drugarstvu, no Rotary mora da bude više nego klub za lunche-ove, jer inače ne može trajno da postoji.

Energično i muževno vodstvo neminovno povećava aktivnost klubova i pojedinih rotara. Vi ćete biti vođe našeg pokreta u 1939/1940 god., te će aktivnost klubova i rotara u vašem distriktu u velikoj mjeri ovisiti o vašem oduševljenju, energiji i temelji-

tosti, te o vašoj sposobnosti da ih nadahnete odlukom da prihvate naš poziv za što većim uspjesima u budućoj godini.

U posljednje dvije godine naročito je bila posvećena pažnja da klubovi povećavaju broj članstva, te da ispune prazna mjesta u klasifikaciji zvanja. U tom pogledu postignut je izvjestan napredak koji međjutim nije dostatan. Čovjek je po prirodi sebičan, te stoga ne začuđuje nimalo činjenica da su neki klubovi zadovoljni da budu u neku ruku jedno zatvoreno društvo sa smiješno malenim brojem članova u poređenju sa mogućnostima u dotičnim gradovima. Ja uvažavam i poštujem rotare starijih generacija koji su bili odgovorni za izgradnju naše organizacije i za njeno fenomenalno širenje za vrijeme posljednjeg četvrt-stoljeća. Ipak nepobitna je činjenica da su aktivnost i mladost sinonimi. Prema tome, želimo li da imamo aktivne Rotary-klubove, tada isti treba da budu dobro usklađeni, da u njima ima mladih ljudi sa sposobnošću i energijom za vođenje klubova. No isto tako je važno da u tim klubovima bude i starijih ljudi. Njihov zreo sud i iskustvo služiće kao kontrola i uzda u slučajevima, gdje entuziazam i izobilje mladosti dovede klub u poteškoće. Kaže se: »Vi stari ljudi sanjate sne, a vi mladi maštajte«, a kaže se i to: »Gdje nema maštanja, narodi nestaju«. Koliko je klubova konstantno u potrazi za novim putovima u svrhu postizavanja cilja rotarstva? Svaka općina ima svoje potrebe i svoje naročite probleme, a nikada u povijesti nije naša organizacija imala više mogućnosti za službu.

Svaki Rotary-klub (osobito stariji klubovi koji često naginju da se zadovoljavaju u toplini slave prijašnjih uspjeha) treba da vodi o sebi kontrolu, da se upita, što je učinio kao klub i što su njegovi članovi kao pojedinci učinili da steknu uvaženje i poštivanje, naročito u svojoj općini. Klub treba da se pita, što je dao svojim članovima osim prijateljske atmosfere kod međjeljnih sastanaka, a dalje i svaki rotar treba da se pita, što je učinio da stekne uvaženje i poštivanje svoga društva i svojih takmičara u svome poslu i svome zvanju.

Guverneri treba brzo da bilježe i da izraze svoje uvaženje u slučaju povećanja klupske aktivnosti, a naročito aktivnosti pojedinaca, te možda u pojedinim slučajevima i opisati tu aktivnost u svojim mjesečnim pismima (monthly letters) te potsticati ostale klubove i rotare u distriktu kod kojih postoje isti problemi da ispune svoju dužnost.

Tokom posljednjih 10 godina sekretarijat je izgradio sve moguće planove, ideje i podloge za nebrojne općine, zvanja te internacionalnu službu. Pojedini Rotary-klub možda je uvjerenja, da je problem koji želi da riješi, pa cilj, koji želi da postigne, jedinstven, a isti taj problem možda je već izrađen, isto takav projekt već uspješno ostvaren po kojem drugom Rotary-klubu. U takovom slučaju stoji na zahtjev kluba opširan opis sviju metoda na raspolaganje u dosijejima sekretarijata. Upozorite časništvo klubova da se služe tom vanrednom zalihom informacija.

Ja sam u posljednjoj godini posjetio mnoge Rotary-klubove u Europi, sjevernoj i latinskoj Americi. Za vrijeme tih putovanja

koja iznose od prilike 60,000 milja, stupio sam u vezu sa hiljadama rotara, te otvoreno priznajem da za rotare nije bilo nikada veće prilike da ispolje svoju vrijednost, bilo u smislu lokalnom, narodnom ili međunarodnom. Molim Vas da ne mislite da nisam obradovan i ponosan radi vanrednih uspjeha Rotary-klubova i pojedinih rotara širom svijeta, zato što sam kazao da su goleme mogućnosti za službu još netaknute. No ja mislim da sve ono što su Rotary-klubovi i pojedini rotary izvršili, može da bude umnogostručeno, kad bi vođe pokreta u pogledu lokalnom, narodnom i međunarodnom htjeli da prihvate poziv današnjeg vremena koji je zaista bez presedana.

Tokom ove nedjelje »board of directors« i »committee chairman of R. I.« trudiće se da vam pruže sve informacije, kako biste bili što bolje spremljeni za vodstvo administracije vašeg ofisa. Kada se budete sastali sa pretsjednicima i sekretarima pojedinih distrikata, vaša je dužnost da ta uputstva dadete i njima, a isto tako i inspiracije koje ćete primiti na ovoj skupštini. Inspirišite ih da njihovi klubovi rade punom parom. Potaknite ih da se obraćaju na vas za podatke, te da se koriste što više sekretarijatom. Mnogo je interesantnije kada jedan klub radi punom parom, nego kad samo životari. Ako želite da kao distriktni guverner ulažete svoje najbolje sposobnosti u svoj rad, tada ćete postepeno određivati ton i tempo čitave rotarske aktivnosti u vašem distriktu. A kad vaša godina prođe, tada ćete spoznati vi kao i vaše distriktno časništvo da je ta godina bila jedan vanredan i ugodan doživljaj.

Ja očekujem od Vas da ćete svojim vodstvom i energijom inspirisati klub i svakog rotara u Vašem distriktu, da prihvate poziv današnjeg vremena koji je vrijedan svakoga truda, te da ćete učiniti Rotary uticajnom i dinamičnom snagom za dobro općenitosti.

PROGRAM CILJEVA I ZADATAKA

Izlaganja pretsjednika R. I. Walter D. Head'a na sastanku novoimenovanih guvernera u White Sulphur Springs U. S. A.

Gospodine pretsjedniče, članovi Board of Directors Rotary International, imenovani distriktni guverneri i rotari, u godini 1938 Board of Directors Rotary International predložio je svim Rotary-klubovima da tokom jednoga tjedna u mjesecu maju prouče temu: »Što je budućnost rotarstva?« Oni klubovi koji su usvojili i izvršili taj prijedlog bili su zamoljeni, da pošalju rezultate svojih proučavanja područnim distriktnim guvernerima. Guverneri pak bili su zamoljeni da sastave pregled izvještaja Rotary-klubova te da ga dostave Sekretarijatu.

Odgovori na taj veoma interesantan prijedlog nijesu bili tako mnogobrojni, a možda ni tako značajni kako se je očekivalo. No

ipak iz jednoga kratkoga izvještaja, sastavljenog po generalnom sekretaru P e r r y-u, slušim se jednim izvatkom koji smatram naročito važnim za nas, osobito sa stanovišta ciljeva i zadataka što je, kako znate, glavna tema mojega razlaganja. Radi se naime o tome:

»Gotovo općenito priznaju izvještaji koji dolaze od klubova, da se jakost i današnji porast rotarstva pripisuje idealima koji obilježavaju program ciljeva i zadataka. U svim ovim izvještajima ponavlja se i potcrtava, da narodi u svim zemljama svijeta i među svim redovima društva sa simpatijama susreću ideje koje je sebi ostavio rotary kao svoj zadatak, naime ideju služenja«.

Iz ovoga izvještaja proizlaze jasno dvije činjenice: prvo, da je program rotarstva u osnovici program službe, a to nesmijemo nikada zaboraviti. Riječ »služenje« ključ je i korijen za svaki od naša četiri glavna zadatka. Drugo, da se upravo programu služenja ima zahvaliti velik porast rotarstva i njegov vitalitet u vrijeme povijesnog razdoblja koje je značajno u izvjesnom stepenu zbog neobičnih poremećaja na ekonomskom i političkom području.

Prema tome za nas koji smo se tako blisko udružili u rotarstvu sadašnjice i budućnosti biće od koristi, da danas ponovno razmatramo program ciljeva i zadataka obzirom na njihovo značenje za sadašnjost i budućnost ove naše organizacije.

Možda je najbolji način kojim da započnem svoje razlaganje taj, da ponovno kažem, koja su ta četiri cilja i zadatka. Ja dođuše, znam da ih vi već znate, no ipak vas molim da o njima duboko promislite, te pokušate da ih vidite u novomu svijetlu, ako je to moguće.

Vi ste danas ujutro čuli od pretsjednika Hagera jedan vrlo poticajni poziv, da pokušate rotarstvo uvesti u život svakoga pojedinoga rotara u vašemu distriktu. Vi ste ga čuli kako navodi našega bivšega pretsjednika Maurice Duperrey-a, jednoga od najvećih rotara i vodja rotarstva koje uopće pamti naša povijest. Vi ćete se sjećati da je George naveo od Maurice Duperrey-a činjenicu da rotarstvo znači »akciju«.

Stoga vam ponavljam četiri zadatka, pomoću kojih treba da se ostvari metamorfoza u životu rotara.

Prvo: širenje poznanstava kao prilike za služenje.

Drugo: visoki etički standard u poslu i zvanju te spoznaja vrijednosti sviju korisnih uposlenja; poštivanja i uvažavanje svojega zvanja kao sredstva služenja društvu.

Treće: primjena ideala služenja po svakom rotaru u svom privatnom, poslovnom i građanskom životu.

Četvrto: promicanje međunarodnog sporazumijevanja, dobre volje i mira pomoću svjetskog drugarstva i ljudi ujedinenih u idealu služenja.

Svaki pojedini od ovih zadataka podudara se s odgovarajućom aktivnošću služenja, pa tako pogledom na prvi zadatak imamo služenje klubu; pogledom na drugi zadatak služenje zvanju; obzirom na treći služenje općini i gradu te konačno obzirom na četvrti zadatak međunarodno služenje.

Nije mi namjera, da diskutujem s vama u kratkom vremenu koje mi danas ujutro stoji na raspolaganju, o radu na programu ciljeva i zadataka. Svi vi znadete već veliki dio o tome. Osim toga, o tim će se predmetima govoriti opširno u diskusionim grupama kojima ćete prisustvovati, te gdje ćete imati prilike da dobijete iscrpne upute i da stavite sve vaše upite koje smatrate zgodnima. Usput dozvolite napomenu, da se nadam, da ćete i sami tokom ovo pet dana ustanoviti, kako su te diskusione grupe u ovoj skupštini od osobite vrijednosti i značenja.

Na ruku vam je osim toga bogata literatura, od koje nalazite jedan dio danas i na vašim stolovima. A drugi veliki dio te literature, spremljen brižljivo i, da tako reknem, naučno nalazi se na vaš zahtjev raspoloživo kod Sekretarijata, kako je to već rekao naš potpretsjednik Vanneman. Ja namjeravam ukratko da opišem povijest razvitka ciljeva i zadataka rotarstva, nadajući se kod toga da ću barem nešto doprinjeti jasnijoj koncepciji, što taj razvitak za rotarstvo znači danas, te što će po mom mišljenju značiti u budućnosti.

Vi se sada možda čudite, isto kao i ja, zašto mi imamo ta četiri osobita zadatka. Činjenica je međutim da mi nismo uvijek imali četiri zadatka. Mi smo u svoje vrijeme imali šest zadataka, zatim pet zadataka, a tek u razmjerno novije vrijeme imamo četiri koje sam spomenuo. Iz čega ta četiri cilja izvire? Zašto su neki zadaci isključeni, a ova četiri su zadržana? To su ispravna pitanja koja zaslužuju odgovor. Ako pogledamo unatrag na internacionalnu skupštinu na Semmeringu, tada shvatam, da sam u ono vrijeme, usprkos tamošnjim razlaganjima punim vatre i zanosa, napustio Semmering s razmjerno mršavim poznavanjem programa ciljeva i zadataka rotarstva, kao i o tome, zašto ti ciljevi postoje, odakle su i kako da ih izvršimo. No sada, nekoliko godina daljnjeg iskustva u rotarstvu — a koje mi je vrijeme dalo ono što smatram jasnijim pogledom u sve te važne predmete — uviđam, da bi mi to poznavanje stvari i ono vrijeme, kada sam preuzeo dužnost distriktnog guvernera, sigurno u znatnoj mjeri pomoglo da jasnije obrazložim ove predmete klubovima za vrijeme mojih službenih posjeta.

Dozvolite međutim da započnem kod samoga početka. Kao što svi znate, Rotary počinje s Paul Harris-om, jer Paul je bio onaj koji je 1905 godine, dakle prije 34 godine, sazvaio na okup »četiri osamljena čovjeka«, brojeći ovamo i sebe samoga, te je predložio, da se ne sastaju kod Luncha, kao što su neki smatrali pogodnim, nego u uredima, naizmjenice svaki put kod drugoga od njih. Dakle stalni sastanci održavali su se naizmjenice u radnim prostorijama pojedinih članova i od te činjenice potekla je ideja okretanja, rotiranja, te i ime Rotary.

Razlozi koji su Paula rukovodili da skupi ovo malo društvo bili su različiti, no glavna su bila ipak dva razloga: prvo, njegova vlastita želja za drugarstvom; a drugo, želja za što boljim poslovnim dodirima. Značajno za ovu malu skupinu bilo je to, da su ti ljudi bili izabrani iz različitih zvanja. A da li je to bilo zbog

rijetke dalekovidnosti u budućnosti, ili zbog sretnoga slučaja istodobnosti, to zaista nisam mogao nikada dokučiti. Jer ova jednostavna, no već i u ono vrijeme osjetna ideja pokazaće se kasnije kao jedna naročita značajna pojava, što takodjer ni Paul ni bilo tko drugi nije mogao predvidjeti. No takav je bio slučaj. Svojom vlastitom snagom, bez plaćenih propagatora, u toku od nekoliko kratkih godina, ovo je društvo prešlo granice i ocean, te su ga srdačno dočekali ljudi raznih rasa, boja, govora, vjera i socijalnih običaja. Nedugo iza toga sjedili su zajedno kod luncha ljudi sa svih pet kontinenata koji dotle nisu ni slutili, da imaju međusobno isto zajedničko, oslovljavali su se samo po imenu u želji za što većim prijateljstvom koje dotle nisu poznavali, te nastojeći svijesno da pridonesu socijalnom poboljšanju svima mogućim sretstvima jednoga društva ljudi od posla i zvanja, a to je društvo bilo posvećeno korisnom služenju drugarima. To je dotada bilo nečuveno te smatrano i besmislenim. No, usprkos svim podrgljivcima, to se je društvo širilo i raslo. Što je međutim bila osnovna ideja koja je uspjela da od rotarstva učini: »slučaj najznačajnijeg razvitka i širenja u socijalnoj povijesti 20 stoljeća?« Bila je to zaista mješavina dviju ideja i snaga, naime: ideje raznolikosti koja je utjelovljena u principima klasifikacije, te ideje jedinstva koja je utjelovljena u principu služenja. Značajni porast i veliki dio uspjeha rotarstva leži u do tada suprotno shvaćenim snagama koje su bile spretno ujedinjene, a zbog kojih mnoga slična društva u ono vrijeme nisu mogla niti da životare, te su u većini slučajeva nazadovala. Da li to zvuči odviše jednostavno, a da bi bilo istinito? Rotarstvo je u osnovi, a takovo će uvijek i ostati: jedna jednostavna ideja usprkos rasprostranjenoj organizaciji kojom se danas odlikujemo pod imenom Rotary International. Nego vratimo se povijesti ciljeva i zadataka. U početku, kako smo već kazali, postojalo je drugarstvo i služenje. Članovi su se međusobno na svaki način pomagali sa srdačnošću i u duhu druželjublja koje osobine još danas vidimo kod pravih rotara, a naročita pažnja posvećivala se u međusobnom poslovnom pomaganju. Već tada su imali jednog statističara koji je bilježio i publikovao sve slučajeve u kojima je jedan član išao na ruku drugom članu. To je bilo ujedno i vrijeme igre i šale. Mnogi ozbiljni poslovni ljudi iza svojih briga preko dana voljeli su i to. Oni su imali prilike da zapjevaju, a oni koji nisu znali pjevati, pokušavali su da propjevaju. Tako je ovo zabavljanje olakšavalo i razvedrivalo raspoloženje članova nakon dnevnih briga u poslovima. To je bilo također i razdoblje znamenite pjesme »Little Prairie Flowerd«. Ako ne znate što ta pjesma znači, pitajte nekog starijeg rotara da vam je rastumači. Ja vam obećajem da ćete biti vrlo iznenađeni. To je bilo također i vrijeme, kada je sekretar kluba u nekom velikom gradu bio za vrijeme ručka zatvoren zajedno s jednom živom gorilom u kavezu, a članovi su, ne praveći nikakove razlike medju zatvorenicima, ubacivali jednom i drugom komade hrane sa stola. Uostalom kaže se, da je gorila bio znatno više smeten ovim zatvorom i postupkom, nego li njegov partner. No neovisno od spomenutog »mučnog rada«, već se je

porodila i uzdigla jedna značajna pojava. Već rano u povijesti Rotarstva možemo otkriti jednu novu i visoku notu, notu nesebičnog međusobnog služenja.

Tako čujemo da je rekao pretsjednik Gleen Mead u toku četvrtogodišnje konvencije Rotary klubova u Buffalu, New York, u godini 1913, a koja je konvencija ostala značajna u povijesti Rotarstva, ovo: »Rotary ne može sve dotle postići svoj vrhunac, dok vrijede pojmovi da su Rotary klubovi primarno klubovi sa svrhom izmjene poslovanja među članovima.« A na istoj toj konvenciji rekao je jedan član koji je poslije postao također pretsjednikom, a kojega se glas još i danas sluša s divljenjem i ljubavlju diljem cijeloga svijeta: »Pravi rotari već dolaze do spoznaje da je Rotary kao organizacija s trgovačkom bazom već i danas podložan Rotary-u kojemu je cilj širenje duhovnih snaga. Ovu snagu treba međutim u djelo privoditi, a ne samo o njoj govoriti. Ona raste u plućima ljudi i bez nje je život Rotarstva neizbježno kratak, te je naš poziv onima koje predstavljamo samo jedan prazan i šupalj zvuk.«

U ono malo godina između 1905 i 1913 — vi ćete biti sigurno suglasni sa mnom — Rotarstvo je, zahvaljujući svom mudrom vodstvu, napustio teren na kojemu je rođeno i već se je kretalo prema vasionama. Duh novijeg rotara našao je odjeka u mnogim djelatnostima. Međutim su najvažnije: služenje općini i služenje zvanju. U pogledu prvospomenutog služenja, Chicago je bio pionir, jer već u god. 1906 preuzima projekt služenja općini, objašnjavajući vrlo interesantno i značajno da drugarstvo samo po sebi ne dostaje te, ako želimo da to drugarstvo postigne svoju kulminaciju, potrebno je da se uzdignemo sa razine lične pomoći te da se vinemo barem djelomično do žrtava u jednu bezličnu i altruističnu svrhu. Dan, kada je došlo do te spoznaje, može se mirne duše nazvati drugim rođenjem Rotarstva, jer bez te spoznaje — barem po mojemu mišljenju — Rotarstvo ne bi bilo nikada nešto više od nekog lokalnog i neznačajnog pokreta.

U godinama koje su slijedile učinjeno je mnogo dobrih i korisnih stvari. Tako na pr. rad u korist sakate djece. Ta su nastojanja rad mnogih klubova i dobrih rotara te su doprinijela neprocjenjivu sreću ne samo djeci kojoj je bilo pomoženo, već i onima koji su imali veselje i zadovoljstvo u osjećanju da su nekomu pomogli.

Zatim je slijedila daljnja sjajna stranica u povijesti Rotarstva, t. zv. »boys work«, tj. briga oko dječaka, pa mnoga druga naša stremljenja i nastojanja koja bi bila odviše mnogobrojna, a da bih ih ovdje mogao spomenuti.

Druga aktivnost, tj. služenje zvanju, nije bila u prvo vrijeme poznata pod tim imenom, već pod nazivom »metoda poslovanja«. Već rano u godini 1910, prigodom prve konvencije nacionalnog udruženja Rotary klubova u Chicagu, između 5 ciljeva Rotarstva čitamo: »Ubrzavanje naprednih i poštenih metoda poslovanja«. Ovaj je cilj doprinio, zahvaljujući to mudrom vodstvu Rotary-klubova, jedan od najvažnijih udjela u stremljenju za socijalnim

progresom, te još i danas Rotary u tom pogledu pruža priliku tako svestranog djelovanja da se taj cilj može nazvati našim glavnim *raison d'être*.

Nama možda danas rotarsko služenje izgleda kao nešto, što nam je oduvijek dano, no uvijek nije bilo tako. Prvi dani rotarstva bili su dani pionirstva, te vjerovali vi ili ne, trebalo je mnogo odvažnosti i fantazije da netko bude rotar. Bilo je mnoštvo poteškoća, no i nagrade su bile srazmjerno velike. Novi poslovni duh javlja se u poslovanjima, a prigodom jedne konvencije prisutni oduševljeno pozdravljaju pretsjednika kad je kazao: »Rotary nastoji da pravila posla učini zlatnim pravilima. Rotary uči poslovnog čovjeka da najviše uspjeha žanje onaj koji najbolje služi. A to nije samo neka lozinka, nego je prava istina. Možemo kazati, da je Rotarstvo, rođeno u dubokom uvjerenju našega iskustva i s dalekim nadama koje podupire savjesnost pravednih aspiracija. Okrenimo stoga naše poglede u budućnost i zaviknimo: Long life to Rotary (dugi život Rotarstvu)«.

Sa širenjem Rotarstva u zemlje preko Oceana naišli smo na nove poteškoće, jer je riječ »služenje« bila odlučno obilježavana kao »slugovanje i servilnost«. No to prve sljedbenike nije zaplašilo. Oni su rekli: ako služenje znači kod vas isto što i robovanje i servilnost, možda će doći vrijeme, kad ćete promijeniti svoje mišljenje te i sami uvidjeti da rotarska ideja služenja nije nikakovo ponizivanje, već naprotiv plemenitost, ili po riječima Gospoda: »onaj tko izgubi svoj život, naći će ga«.

Iza razdoblja vrijednih radova, mi dolazimo u sadašnje treće razdoblje razvitka Rotarstva u stadij »rotarstva širom svijeta«. Ovo nam razdoblje donosi četvrti zadatak. Kratkoća u vremenu dozvoljava mi samo najvažnije napomene u tom predmetu koji je možda najinteresantniji. Mislim da ću najbolje ocrtati ovaj četvrti zadatak, ako naglasim, da je on samo naravno proširenje teorije raznolikosti i jedinstva. Konačni procvat ovoga četvrtog cilja nesmije biti pretjeranost u bilo kojem smislu. Jer služenje, kako znate, započinje s pojedincem i njegovim klubom. Odatle se proširuje na općinu, zatim na zvanje, te konačno, u slijedu koncentričnih krugova, na svjetsko drugarstvo ljudi koji se znatno razlikuju po svojim fizičkim i političkim osebinama, ali su ujedinjeni u zajedničkom idealu sporazumijevanja i u načelu dobre volje — koja će, bez sumnje, dovesti do mira.

Ja sam u kratkim crtama pokušao da vam iznesem razvitak rotarskih ciljeva i zadataka. A zašto sam izabrao današnji dan da to učinim? Kakove to ima veze s radom u godini što dolazi? Upravo u tome leži stvar. Vi izabrani guverneri vodiči ste rotarskog pokreta u novoj godini. Po stepenu, po kojem ćete vi shvatiti i cijiniti važnost i značenje rotarstva i vašega rada, u toj istoj mjeri će cvasti rotarstvo u narednoj godini ne samo po značenju porasta članstva, već i u duhovnom značenju. U svim vašim dodirima molim vas da nastojite vezati službeno držanje izvršnog člana s držanjem istinskog apostola rotarskog ideala služenja. A upravo četiri zadatka su najbolja sredstva, kako nas to uči iskustvo, da se taj ideal prenese u djelo i akciju. Ja sam nastojao

dokazati vam da ta četiri zdatka nemamo radi njih samih, već zato, što su to simboli ove ideje koju želimo da učvrstimo i gojimo. Ja danas smatram da sam ja to i svojevremeno kao predsjednik kluba i kao guverner shvatao, no ja sam siguran da moje predodžbe tada nisu bile tako jasne kao danas. A ja bih želio da i vi steknete ovu predodžbu. Da sam ja imao ovu predodžbu onda kada sam sjedio poput vas ovdje, uvjeren sam, da bih govorio, tumačio i pospješivao četiri cilja s više uvjerenja i uspjeha. Jednom riječju, mogao sam više koristiti rotarskom odgoju, a to je upravo naša najveća potreba. Prijatelji, mi ne trebamo više klubova — i ako ne kažem da sam protivan opravdanom i normalnom razgranjenju — već mi trebamo bolje rotarske klubove, u kojima će članovi biti aktivni i shvatati u punom značenju značaj pokreta, i u kojima će se rotarsko prijateljstvo koje je osnov svega, pretvarati u život svakoga pojedinog rotara služenjem drugima, a putem četiri zdatka.

Završavajući želim da navedem jednu malu basnu, koju uzimam iz čikaškog klupskog izvještaja, objelodanjenog u godini 1934 god. pod naslovom: »Rotary?« kao mala sveska, a koja će biti velik potsticaj za one koji žele da proučavaju filozofiju rotarstva, pa stoga na istu i skrećem vašu pažnju. Ova basna glasi:

»Vidio sam grupu ljudi, koji su se znatno razlikovali po narodnostima i zvanjima, no bili su ujedinjeni vezama prijateljstva i sklonosti zajedničkom idealu služenja. Daleko, daleko na horizontu oni su se žurili, žudeći za svojim ciljem.

»Neki stranac, videći ih, reče: To nije moguće.«

»Ipak je to moguće«, odgovorili su oni i stupali dalje. To je za mene pravo značenje rotarske ideje kojoj su četiri cilja i zdatka spoljašnji simboli.

PRIJATELJSTVO KAO TEMELJ ROTARSKE ORGANIZACIJE

Dr. Ivan S l o k a r, R. C. Ljubljana

Prvi rotarski cilj propisuje njegovanje ličnih odnosa, poznanstva i prijateljstva radi uvećanja mogućnosti služenja općenitim interesima. Pa i ostali naši ciljevi podvlače služenje u zvanju, zajednici i u međunarodnim odnosima, a služenje uopšte nije moguće bez dobre volje i prijateljstva. Iz toga proizlazi da je prijateljstvo osnovna ideja našeg rada i našeg pokreta.

Draga braćo, studirao sam filozofiju, ekonomiju i sociologiju, a nigde nisam naišao na jasan pojam prijateljstva, niti na definiciju te psihološke pojave, koja bi mogla zadovoljiti, a ona prati ceo naš fizički i psihički život od kolenke do groba sa svim peripetijama veselja i žalosti. Tek kao rotar počeo sam duboko razmišljati o sintezi prijateljstva i o mogućnosti da se ta, dosada

malo istražena a u duši čoveka kao jedinog nosioca razuma i etike duboko usađena nevidljiva snaga, neguje i iskoristi u pravcu srećnog zajedničkog života svih redova i svih naroda na svetu.

Pri tome neću niti da se upuštam u formulisanje apstraktne definicije prijateljstva, jer se u tome pojmu križa bezbroj osećanja koja su suprotna egoizmu, od prirodnog samoodržanja do bezobzirnog i brutalnog iskorišćavanja i ugnjetavanja.

Iz pojma prijateljstva isključujem a priori srodstvo i polne odnose koje zovemo ljubav. To su prirodne sile koje služe očuvanju rodova i koje obuhvataju u glavnome elemente samoodricanja i beskonačnog požrtvovanja, a koje pojave opažamo i kod životinja, pa čak i kod zveri. Ljubav nije identična sa prijateljstvom koje se ne može ograničiti na krvno srodstvo ili na polni nagon. To jasno proizlazi iz činjenice da ima i među rođacima mnogo nesuglasica, trzavica, pa čak i mržnje, što sve prijateljstvo isključuje. Kad prelazim na prijateljstvo, treba da se osvrnem na prilike koje vode do prijateljskih osjećanja i odnosa, kao na primer: drugarstvo u detinstvu, drugarstvo u školi, saradivanje u zvanju i u profesiji, saradnja u sportu, zajedničko zanimanje za literaturu, poeziju ili umjetnost, zajednička duža putovanja, zajedničke zabavne priredbe ili slučajni susreti zgodnom prilikom. Time nisam, doduše, iscrpio sve mogućnosti sklapanja prijateljstva, niti je to bila moja namera. Svako prijateljstvo predstavlja etičku vrednost koja je dragocena i koju treba negovati i davati joj potstreka. Međutim, ako pogledamo u svet, moramo, nažalost, konstatovati da su svi pomenuti izvori prijateljstva bez jačih korena te zbog toga vrlo labilni kao i samo prijateljstvo koje počiva na tim osnovama. Sva ta prijateljstva vrlo se lako ohlade, jer ne počivaju na tvrdoj duševnoj povezanosti. Dolazi do konkurencije, do ljubomornih pojava, do idejnih razilaženja, pa i do mržnje i neprijateljstva. Svi mi znamo mnogo o tome. Profesionalne, ideološke, rasne, pa čak i verske razlike i njihove organizacije stvaraju hiljade mogućnosti za nesporazum i antagonizam.

A što da kažem o prijateljstvu u politici ili čak u međunarodnim odnosima? Uveren sam da mora svaki rotar pocrveniti kad prati to prijateljstvo kroz godine i vekove. Na tim poljima vlada goli egoizam, iako nastupa često u jagnjećoj koži, ili sa golubom mira na ruci kao simbolom altruizma i prijateljstva. Temelj i cilj je svake narodne i međunarodne politike vlast i prevlast, a sredstva se ne biraju. To nije nikako prijateljstvo kakovo mi rotari sebi zamišljamo. Zbog toga neću da se upuštam u dalje razmatranje o političkom prijateljstvu nego ću ga mimoići rečima velikog Dantea: »non ragionar di lor, ma guarda e passa«.

Sada treba da postavim pitanje: zašto li je rotarstvo postavilo baš prijateljstvo kao temeljnu osnovicu za svoj pokret i svoj praktički rad? Zar je rotarstvo na krivome putu? Na to pitanje mogu odmah i odlučno da odgovorim: ne! Obratno baš,

rotarstvo je kolevka nove vrste prijateljstva koje bazira na vrlo jakim temeljima i prelazi preko svih granica krvnog srodstva, narodne zajednice, profesionalnih, verskih i rasnih razlika, pa i preko svih državnih i teritorijalnih granica, potcrtavajući ipak pri tome uvek, da samo dobar sin svog naroda i dobar građanin svoje države može da postane pravi rotarski prijatelj. To nije destruktivno, nego, obratno, konstruktivno međunarodno prijateljstvo koje želi da ispravi postojeće nepravde i druga sporna pitanja, a to samo iskrenim sporazumnim rešavanjem u duhu međusobne povezanosti i uzajamne koristi, isključujući grubu silu i nasilja.

Draga braćo! U mnogim su zemljama podignuti spomenici vojvodama i vojnicima koji su zaslužni za narod, ili koji su žrtvovali čak i život za slobodu svoga naroda. Ima i mnogo spomenika podignutih neznanim junacima po uzoru groba koji se nalazi pod lukom pobede u Parizu sa natpisom: »Ici repose un soldat français mort pour le patrie«. Niko ne poznaje poreklo tog vojnika niti njegovo ime, jedino se zna da je poginuo kao žrtva narodne odbrane.

Rotarstvo je zapisalo na svoj bajrak lozinku prijateljstva i opšteg prijateljstva među narodima te želi da doprinese sve što je moguće da se simboli neizmernih ratnih žrtava zamene simbolom međunarodnog prijateljstva i sporazumnog i razumnog rešavanja svih međunarodnih sporova. Zbog toga je rotarstvo kao organizovana svetska zajednica prijatelja stvorila novo čudo nepoznatih prijatelja koji svi intenzivno rade u svrhu postignuća istog cilja, primenjivanja visokih etičkih načela u poslu i zvanju, u zajednici i u međunarodnim odnosima. Od velike armade naše ogromne organizacije koja broji oko 210.000 rotara, i oni od nas koji su imali vanrednu priliku za međusobno upoznavanje, poznaju lično jedva i do 2 hiljade, a svi ostali su njihovi, iako nepoznati ipak iskreni i pravi prijatelji, rastreseni po svim kontinentima celoga sveta. Jasni propisi oko osnivanja klubova i stroga selekcija kod primanja članova pružaju nam svaku garanciju da su svi vredni našeg prijateljstva i da njihovo srce kuca jednako kao i naše kod zajedničkog veselja i kod zajedničke žalosti. Kad čitamo izveštaje velikih klubova u Tokiju, Melbournu, Singapuru, Kairu, Kaptownu, Buenos Airesu, Parizu, Londonu, New-Yorku ili San Franciscu, saznajemo, koliko je bilo prisutnih rotara iz svih mogućih država i različitih kontinenata, i kako su bili srdačno primljeni i pozdravljeni kao pravi stari prijatelji, i kako su se dobro osećali među dotada nepoznatim prijateljima. Rotarstvo je stvorilo novo, prije nepoznato prijateljstvo koje se proširuje neverovatnom dinamikom koja odlikuje baš naš novi svetski etički pokret. Bože daj da nas taj pokret nepoznatih prijatelja u zemlji i po celome svetu dovede do konačnog cilja i do danas, nažalost, još nepostignute ljudske sreće!

SA UČITELJIMA HIGIJEN. TEČAJA OBLASNE LIGE PROTIV TUBERKULOZE NA IZLETU U VENECIJU

20 JULA 1939

Dr Prokopije Uzelac, R. C. Osijek

Držim da će ova tema interesovati braću Rotare, i one koji su imali sreću da posjete ovaj divni grad koji pliva između mora i neba, kao i one, koji te sreće još dodanas nisu imali. S toga razloga ja ću se u svome referatu odmah u početku osvrnuti na historiju ovoga grada i njegov historijski značaj, jer mislim da je to od stvarne potrebe, ako hoćemo da razumijemo evoluciju i epohe kroz koje je prošao život Venecije.

Venecija je podignuta 4 kilometra od kopna i 2 kilometra od otvorenog mora na više od 100 otoka koje zapljuskuju morski valovi kroz stotine i hiljade kanala, međusobno povezanih sa više od 400 mostova. Po svom izgledu jedinstven grad na svijetu. U njemu se gotovo isključivo sav promet odvija kanalima, tim ulicama ovog divnog grada koji broji danas blizu 280.000 stanovnika.

Čistoća zraka; zdrava klima koju blaži more; čarobni izgled zgrada koje u pretežnom dijelu leže na moru, kao da su iznikle iz njega; obilnost umjetnina, razmještenih po muzejima i crkvama; svoj način života venecijanskih gradjana, — sve se to već pri prvome susretu izvanredno prima stranca, osvaja ga i očarava, pružajući mu ugodan boravak, pun iznenađenja i čara.

Prvi počeci Venecije sižu tamo u vremena barbarskih navala, kad se od tih najezda trebalo zaštititi i potražiti sklonište na Lagunama. Već od 6 stoljeća bijeg Venecijanaca na ove otoke — lagune — bio je redovna pojava. Venecija je bila politički podređena Bizantu, a upravljali su njome tako zvani »morski tribuni« (Die Meerstribuni) koji su godine 697 zamijenjeni »duždevima« (Die Dogen), a koje je isto tako, kao i tribune, imenovao u prvom početku car iz Orijenta, a od godine 726 duždevi su bili birani.

U tom vremenskom periodu cvala su i napredovala mnoga mjesta, a naročito: Grado, kao sjedište patrijarha; Torcello kao centar trgovine; Eraclea i kasnije Mallamoco kao politička žarišta. Mallamoco je bilo sjedište vlade sve do vremena kad je Pipin Mali, sin Karla Velikog, oko 800 godine počeo sa svojim osvajanjima. Nezaštićeni Mallamoco nije mogao izdržati napadaje i vlada se preselila 810 godine u Rialto — današnju Veneciju. Otada preuzima Venecija u svoje ruke vlast u trgovini i politici prema Orijentu. Rođena na moru, Venecija pokušava da na moru temelji i svoju sreću. Godine 1000 pada naša Dalmacija pod njenu vlast. Velike krstaške vojne iskorišćuje Venecija i osniva na Orijentu čitav niz trgovačkih centara koji se protežu sve do Sirije i Palestine. Pod upravom dužda Enrico Dandolo, čovjeka izvanrednih sposobnosti i stvaralačkog duha, postiže Venecija vrhunac svoje moći. Duždu Enrico Dandolo polazi za rukom da

četrstu krstašku vojnu odvrati od njenih religioznih ciljeva i da je pridobije za osvajanje Konstantinopola i osnivanje latinskog carstva na Orijentu. Razumije se da su za Veneciju ovim novim stanjem stvorena teritorijalna i gospodarska preimućstva.

Kao što se to u istoriji često ponavlja, veliki uspjesi Venecije probudili su zavist kod Genuje, a to je dovelo do međusobnoga rata koji je kod Chioggia, 2 sata vožnje od Venecije, pod vodstvom Vittoria Pisania 1380 godine pobjedonosno svršio za Veneciju. No u međuvremenu pojavljuje se na Bosporu novi neprijatelj — Turci, protiv kojih se Venecija bori svim silama i energijom, ali unatoč tome ne može da održi vlast u Orijentu.

U 15 stoljeću počinje Venecija da širi i učvršćuje svoju vlast prema kopnu, podjarmljujući mnoge gradove. Ti osvajalački podvizi Venecije izazivaju protest i mržnju gotovo čitave Evrope, tako da 1508 godine dolazi do saveza države Evrope protiv Venecije. Venecija se spasava iz te delikatne situacije više svojom dobrom politikom, nego svojom snagom i postaje »Kraljica Evrope«.

Otkrićem Amerike 1492 godine, kao i pronalaženjem novih putova za Indiju, Venecija dobija smrtni udarac, jer trgovina i promet između Evrope i Azije polazi novim smjerovima. Pomorski rat kod Lepanta 1571 godine, iako uspješno riješen, ostaje za republiku od manjeg efekta. Veliki i dugotrajni rat Candia — Kreta 1644 godine do 1699 potpuno je iscrpio Veneciju. Zauzeće Moreje po Francesku Morosini bilo je sjajno djelo, ali ne od trajnog uspjeha.

No pored svih tih nedaća za republiku polazi Veneciji za rukom da sa nagomilanim bogatstvima još čitavo stoljeće živi u sjaju i ljepoti sve do 1797 godine, kada se morala pred voljom i silom Napoleonovom prignuti. Poslije francuskog slijedilo je austrijsko zauzeće Venecije.

Godine 1848 ponovno se budi stari duh venecijanski i oni pod vodstvom Daniela Manin-a protjeraju osvajače i više od godine dana izdržavaju značajnu opsadu Venecije. U znak zahvalnosti velikom Danielu Manin-u nalazimo mnoge vidne spomenike zahvalnih Venecijanaca. To je bilo djelo venecijanske slave koje je poraz iz 1797 godine dostojno osvjetlalo. Konačno 1866 godine pripojena je Venecija Italiji.

Razumljivo je da je i venecijanska umjetnost u ovakovoj zaista izuzetnoj atmosferi u kojoj se odvijao život venecijanskog naroda stoljećima i stoljećima, morala zauzeti posebne oblike. Tu susrećemo na svakom koraku bizantijski stil u građevinarstvu, u mozaiku i slikarstvu. Najeminentniji pretstavnik ovoga vizantijskog uticaja jeste »Marcus Dom«. Gotski stil je došao naročito do izražaja kod podizanja crkava, i to one Frari i SS. Giovanni e Paolo, zatim u Duždevoj palati, Casa d' Oro, kao i još u jednom ogromnom broju zgrada od neuporedive ljepote.

Renesansa dolazi znatno kasnije, a pretstavnici su joj umjetnici izvanrednih kvaliteta, kao što su: Bon, Rizzo i Lombardo. — Sansovino i Palladio daju građevinskoj umjetnosti monumentalne forme, dok Scamozzi i Longhen prelaze u barok.

Venecijansko slikarstvo odlikuje se poglavito čarom boja. Na ukrućenu bizantijsku formu dolazi slobodna i neprisiljena škola Vivarina, ali ipak pravi osnivači velike venecijanske slikarske umjetnosti su Jacopo Bellini i njegovi sinovi Gentile i Giovanni, puni nadahnuća i nedostiživi u ljepotama boja. U ovom periodu slikarske umjetnosti zauzima veoma zapaženo mjesto V. Carpaccio sa svojom tako zvanom: »Erzählende Malerei«, naročito izraženo u njegovoj slici »Kurtizane«.

16 stoljeće je vrhunac venecijanske slikarske umjetnosti. Giorgione otkrio je venecijanskoj slikarskoj umjetnosti nove horizonte koji su od drugih ne samo dostignuti, već i premašeni, a osobito od slavnih umjetnika Ticciana, Tintoretta i Veronesa. Sva trojica su bili sjajni u pronalaženju, bujni u izvađanju i prekrasni u bojama. Na ovoj trojici velikih umjetnika zadržava se zvijezda slave slikarske umjetnosti sve do 18 stoljeća, kad na površinu istupaju Tiepolo, zatim Canaletto, Guardi i Longhin.

Eto u taj hram venecijanske slave i ponosa stigli su posjetioci higijenskog tečaja za učitelje, njih 37 na broju, 20 jula u 6 sati ujutro brodom »Ljubljana«.

Bila je divna ljetnja večer, kad je »Ljubljana« zaplovila 19 jula u 18.30 sati iz sušačke luke našim Kvarnerom sa blizu 400 izletnika iz Jugoslavije. Sa dubokim bolom u srcu plovili smo uz obalu naše Istre i natapali svoje poglede ljepotama sela, rasijanih ispod Učke. Oko pola noći sav je brod utonuo u duboki san, samo su u daljini blistala svijetla grada Pulja, pozdravljajući svoju braću iz Jugoslavije.

Da bi učitelji higijenskog tečaja koji je obrazovala Oblasna Liga protiv tuberkuloze iz Osijeka i koji se je održavao u Kraljevici, ovaj kratki boravak u Veneciji od samo jednog dana što bolje iskoristili, uprava tečaja obratila se je pravovremeno na »Glavnu fašističku komandu« na Rijeci, preko direktora Trgovačke akademije na Sušaku g. Ipšića, i zamolila da se učiteljska organizacija u Veneciji obavijesti o našem dolasku. Fašistička komanda je sa mnogo pažnje i susretljivosti primila g. Ipšića i preko fašističke komande u Veneciji obavijestila tamošnje učiteljstvo o dolasku učitelja iz Jugoslavije. Putovali smo na kolektivni pasoš.

Čim je zora svanula, na brodu je postalo živo. Sva su lica svježija od čistoće noćnoga morskoga zraka. Željno se upravljaju pogledi prema Veneciji. Već se u daljini zapaža kopno, a obrisi Venecije pokazuju se na vidiku. Užurbano se vijeća. Venecija sa svim svojim ljepotama već je na domaku, putnici su spremni, a brod »Ljubljana«, vlasništvo Jadranske plovidbe, pristaje na Riva Schiavoni, gdje su sve do 12 stoljeća pristajali brodovi naših Dalmatinaca, zvani »Schiavoni«, vjernih podanika venecijanske republike. Čekamo dok se izvrše policijske i carinske formalnosti koje su, barem za nas, bile veoma kavalirske.

Oko 8 sati, kad su sve formalnosti svršene, dolaze na brod delegati organizacije italijanskih učitelja iz Venecije sa predstavnicima vlasti. Među prvima je g-dja Res, supruga profesora Resa, za koga smo čitali prije izvjesnog vremena da je smrtno stradao u Bugarskoj prigodom planinarenja. Gospođa je sada profesio-

rica u Sofiji i pročelnica ženske učiteljske organizacije. Zatim dolazi Slovenac iz Gorice Francesco Cotić, izaslanik sekcije »budnih informatora« grada Venecije, koji vrlo dobro govori hrvatski. Pored njih prisutni su još gg. Marchioni Marco, povjerenik pokrajinskog fašističkog udruženja za osnovne škole, profesor Jacob Cella, povjerenik fašističkog udruženja za srednje škole, ing. Gulielmo Sckslet, dodijeljen Središnjem uredu za informacije o fašizmu, Attilio Dusso, glavni gradski školski nadzornik. Pored njih izašli su pred nas i drugi delegati iz učiteljskih organizacija. Kad smo sišli sa broda na obalu, gđa. Res pozdravila nas je na lijepom slovenskom jeziku ovim riječima: Draga braćo i sestre, jugoslovenski učitelji! Oprostite da ne znam dobro i točno Vaš jezik, pa ću Vas pozdraviti onako kako umijem. Izručujem pozdrave od šefa fašističke organizacije g. F a s c a r i a i cijelog mjesta Venecije. Preko Vas pozdravljam velike jugoslovenske prijatelje, da bi stalno i složno bilo prijateljstvo među kulturnim jugoslovenskim i italijanskim narodom. Napose pozdravljam drugove učitelje iz Jugoslavije u ime talijanskih učitelja i kličem: Dobro došli i živeli!

Na ovaj topli pozdrav odgovorio je školski nadzornik iz Siska Dragutin Rašković, tečajac, na hrvatskom jeziku, izričući veliko iznenađenje i radost na ovom srdačnom drugarskom dočeku. Učiteljstvo u svim zemljama, kaže g. Rašković, vršeći svoju odgojiteljsku dužnost, ima veliku odgovornost prema narodu i svojoj savjesti. Naše jugoslovensko učiteljstvo, svijesno ove velike odgovornosti i jako u svojoj odlučnosti, nastoji da pronadje način, kako će najkraćim putem odstraniti tamu neznanja i ukloniti zle poroke, a svoj narod privesti kulturnom i ekonomskom napretku. Vi, dragi drugovi, i cijelo italijansko učiteljstvo, pokazujete zavidnu energiju u prosvjećivanju naroda i buđenju nacionalne svijesti Na pedagoškom polju pokazujete metode koje učiteljstvo drugih naroda, pa i naše, primjenjuje u praksi sa mnogo uspjeha.

Nakon trokratnog uzvika »Z d r a v o«, krenuli smo u grad da razgledamo, pod vodstvom domaćina, znamenitosti ovog starodrevnog grada. Svuda su nam vrata bila otvorena i bez ulaznica.

Uz Canal Grande došli smo do najotmenijeg, a umjetnički najsavršenijeg dijela grada, došli smo na M a r k o v t r g — Piazza S. Marco — koji je 175 metara dugačak i 56 do 82 metra širok. Prema istoku zatvara ga Basilica di S. Marco. Prema sjeveru Toranj sa satom i zgrada prokuratora »Procuratie Vecchie«. Sa zapada zatvara ga tako zvano Napoleonovo krilo, djelo Giuseppe Soli koje je podignuto na mjestu demolirane crkve Sv. Geminijana od Sansovina. Ovaj veličanstveni trg sa juga zatvara nova prokuratorska zgrada »Procuratie Nuove«. Sve zajedno daje jednu cjelinu od neusporedivog izgleda i dubokih impresija. Zapije nam naročito za oči veliki broj golubova na Markovom trgu koji su toliko pitomi da sjedaju na glavu, ramena i ruke strancima. Tačno u 9 i 14 sati, na znak velikog zvona sa »Campanile«, lete čitava jata golubova sa područja čitave Venecije na Markov trg, gdje primaju hranu. Gotov čitav trg prekriven je golubovima. Veoma interesantna slika za strance,

pogotovo kad smo imali prilike da čujemo i druga zvonjenja u međuvremenu na koja golubovi nisu uopće reagirali. Savršena dresura. Napominjem da su golubovi u velikom dijelu degenerirani po svom izgledu i konstrukciji, vjerovatno zbog blizog krvnog srodstva kod parenja.

Basilica di S. Marco, prvobitno kapela duždeva, sagrađena je 832 godine i namijenjena za grob Evangelista Marka, zaštitnika Venecije. Njegove su mošti prenesene iz Aleksandrije i položene u tu kapelu koja je kasnije požarom uništena. Sadanju crkvu podigao je na istom mjestu dužd Domenico Contorini u vremenu od 1063 do 1073 godine. Prednja strana Basilike, na dva sprata, upravo zadivljuje svojim skupocjenim mramornim dijelovima, ukrasima i mozaicima. Mozaici prikazuju prenos Moštiju Sv. Marka, kao i razne doživljaje iz života Kristova, a potječu iz XVI i XVII vijeka, izuzevši prvi mozaik u donjem dijelu lijevo koji se sačuvao od požara i potječe iz doba prve crkve. Ovaj mozaik je veoma interesantan, jer predstavlja prvobitnu fasadu.

Središnja vrata Basilike urešena su lukovima na kojima su pretstavljene rukotvorine - krjeposti i mjeseci, umjetnički savršeno.

Pred prozorima gornjeg dijela zgrade, na jednoj terasi, vide se četiri konja iz bronca, djelo grčkih umjetnika iz doba Aleksandrova. Doneseni su sa hipodroma iz Konstantinopola u Veneciju 1206 godine. Ovi konji su češće mijenjali vlasnika. Godine 1797 preneseni su u Pariz, odakle su opet povraćeni 1815 godine.

Unutrašnjost Basilike ima oblik grčkog krsta sa tri lađe i pet velikih kupula koje ostavljaju na posmatrača dubok dojam umjetničkih vještina. Patos je od mramornih mozaika sa raznobojnim šarama. Naročito je važno istaći tako zvani »Weihwasserbeken« u obliku jedne »Školjke« iz Porphyronolita.

Na oltaru, gdje je postavljena urna sa tijelom Sv. Marka, nalazi se čuvena »Pala d' Oro«, remekdjelo kovne umjetnosti iz zlata, emaila i dragulja. To su samo neznatni fragmenti onog nagomilanog umjetničkog blaga u građevinarskom slikarskom smislu. To treba vidjeti i dugo, dugo posmatrati, pa da čovjek steče barem donekle pojam o veličini venecijanske umjetnosti. Računa se da u Basilici ima oko 120 kilograma samog zlata.

Venecijanci su malo zabrinuti, jer se primjećuje na jednom mjestu, kad se udje duboko desno unutra, da se tlo spušta.

Jedna od monumentalnih građevina je »Zvonik« sa svojom snažnom konstrukcijom, visokom 99 metara. Stari toranj koji je bio sazidan u X stoljeću, srušio se 1902 godine, a u istoj formi i stilu podignut je godine 1912 današnji zvonik, na koji se penje »dizalom«. Sa ovog zvonika pruža se divan vidik na sve strane — božanstvena panorama.

Jedna mnogo zapažena građevina na Markovom trgu je »Toranj sa satom« na sjevernoj strani, prekrasna arhitektonska građevina, od Maura Caduccia i Pietra Lombarda.

Na terasi smještene su dvije ogromne figure iz bronca — die Mohren — koje izbijaju satove.

D u ž d e v a p a l a t a — Dogenpalast — svakako je najsnažniji izraz slave, sjaja i moći Venecije. Prvobitna zgrada sagrađena je 814 godine i bila je u stilu tadanjih dvoraca. Tokom stoljeća preinačena je i dobijala postepeno oblik koji je sve do danas zadržala. Mjesece bi trebao čovjek, dok bi obišao sva odjeljenja i pogledao sve umjetnine koje ispunjavaju ovaj kolos, pa ne bi imalo mnogo smisla da se u ovom kratkom referatu upuštam u pojedinosti i detalje. Spomenuću samo značajnije momente, i to prvenstveno dva prekrasno opremljena bunara u dvorištu. Zatim ogromne stepenice — Scala dei Giganti — koje su izgradili Rizzo i Lombardo, a koje vode na glavni ulaz — Porta dela Carta. Pored ovih stepenica lijevo i desno postirane su divne statule Marsa i Neptuna, djelo Sansovinovo. Stepenice vode u hodnik i dalje u Halu, pa preko zlatnih stepenica — Scala d' Oro — u treći kat palate.

Kroz četverouglasti ulaz dolazimo u dvoranu sa četvera vrata — Sala delle quattro porte — gdje su smještene najskupocjenije slike, od kojih naročito ističem sliku: »Kako Neptun nudi Veneciji blago mora« — majstorsko djelo Tiepolovo. Druga dvorana ukrašena je prekrasnim slikama, među kojima se ističu naročito: »Otmica Evrope« od Veronesa, »Jakobov povratak« od Bazana, zatim »Merkur i Gracije« od Tintoretta, itd. Dalje se dolazi u dvoranu »Sala del'Collegio« (Sala kolegija), u kojoj su nadležni — Signoria — odlučivali o državnim poslovima. Dvorana je ukrašena slikama Tintoretta i Veronesa, od kojih se naročito ističe slika Veronesova, koja prikazuje: »Kako Venecija od Pravde i od Mira prima vagu i maslinovu grančicu«. Iz ove dvorane dolazimo u senatsku dvoranu, gdje je iznad prijestola duždevog postavljena slika Tintoretta »D e p o s i z i o n e« (Skidanje s križa), nešto veličanstveno. Tu je odmah po strani i duždeva kapela, urešena remekdjelima venecijanskih slikara. U dvorani, gdje je smješteno oko 2.200 komada raznog oružja iz svih vremena, stoji na vidnom mjestu u oklopu Henrih IV. Veoma su impresioniističke i privatne odaje duždevâ koji su takodjer stanovali u palati.

Nakon prolaženja i razmatranja kroz mnoge druge manje i veće dvorane, svojedobno određene za raznovrsne svrhe i poslove, dolazimo konačno u dvoranu Velikog Savjeta — Maggior Consiglio — gdje su se najveće i najuticajnije ličnosti Republike sastajale. Nešto zaista grandiozno u pogledu prostornosti i uređaja i što zaslužuje da se detaljnije iznese. Dvorana je dugačka 70, široka 50 i visoka 17 metara. Na istočnoj strani postirana je slika »Paradies« od Jacopo i Domenico Tintoretta, najveća uljana slika svijeta (70 metara duga), sa snažnim i šarolikim bojama. Na drugim stijenama smještene su slike Bassana, Aliensa, Andrea Vincentina i drugih koje se naročito odlikuju savršenom plastikom, a koje prikazuju istorijske događaje Venecije.

Na gornjem dijelu dvorane nalaze se slike sedamdeset i dvojice duždeva. Na mjestu dužda Marina Faliero nema slike, a mjesto nje stoji natpis koji svraća pažnju, da je dužd Marino Faliero radi veleizdaje suđen na smrt. Prekrasno uređeni strop dvorane podijeljen je u 35 slikovitih polja, od kojih je »Apoteoza Venecije«, izrađena po Veronesu, najdivnija.

Kao posljednje odjeljenje ove umjetnine nalazi se hodnik koji vodi preko »M o s t a u z d i s a j a« — Ponte dei Sospiri — u tamnicu — dei Pozzi — sa 18 ćelija, izgrađenih od krova do dolje od sitarskog kamena. Kako vidite, ovaj most uzdisaja spaja duždevu palatu sa tamnicom, a naziv potječe iz okolnosti, što su na tom mostu padali uzdisaji kažnjenika, kad su išli na raspravu, obuzeti mislima, da li ih tamo čeka milost ili smrt. Nažalost, našoj grupi ovo odjeljenje nije pokazano, vjerovatno zbog izvjesnih razloga.

Razgledavanje ovih značajnih umjetnina trajalo je sve do 14 sati, kad smo pošli na zajednički ručak, kome su prisustvovali i delegati učiteljskih organizacija kao naši gosti. Po starom običaju, kad je došlo pečenje na sto, pozdravio je domaćin, nadzornik Rašković, prigodnim riječima tople zahvalnosti na pažnji i uslugama, a uzvratio je venecijanski učitelj M a r c h i o n i, povjerenik pokrajinskog učiteljskog fašističkog udruženja, koji je između ostalog naglasio: *Da jedno i drugo učiteljstvo, misli italijansko i jugoslovensko, treba nastavnim metodama da se podupire i da odgaja narod, tako da među nama bude trajno prijateljstvo, a naše Jadransko more da bude dvaju naroda — due populi — i da nikoga ne puštamo među nas.* Ovaj govor popraćen je burnim aplauzom.

Oko 15 sati posjetili smo izložbu »Mostra di Paolo Veronese«, koja je otvorena od 25 aprila do 4 novembra o. g. Na ovoj izložbi skupljena su sva mobilna djela Veronesa, jednog od najvećih umjetnika venecijanske slikarske umjetnosti koji pored Ticijana i Tintoretta pretstavlja najsjajnije doba venecijanske slikarske slave. Izložba je smještena na Canal Grande, u prostorijama »Caza Giustinian«, i pruža pored umjetničkog uživanja izložbenih predmeta i mnoge druge udobnosti za razonodu. Tamo je bar, restauracija, terase, stolice za odmaranje i uređaji za rashlađivanje zraka. Izložbeni predmeti smješteni su prema navodu u 40 soba. Sve je osigurano, vjerovatno za bojaslovnu svotu. To zaključujemo iz osiguranja jedne slike Veronesove manjeg formata na 1,800.000 lira.

Nakon zadržavanja od puna 2 sata otišli smo na Canal Grande da se malo provozamo i odmorimo. Kanal je dug 3.800 metara, a širok od 30 do 70 metara, te ima sliku obrnutog slova »S« i dijeli grad Veneciju na dvije nejednake polovine. On je glavna žila kucavica čitavog prometa. To je vodena ulica, flankirana sa više od 100 prekrasnih i monumentalnih palata raznoga stila. Promet se vrši manjim brodovima — Vaporetti —, motornim vozilima — Motoscafi —, od najvećih dimenzija za 30 do 50 osoba, pa do ukusnih motornih čamaca koji su vlasništvo privatnika i vrše

ulogu automobila. Svaki čas se viđa pokoji od tih lijepih motornih čamaca, kako pristaje između 4 stupa pred otmenim palatama ili nadleštivima. Zatim se promet odvija specifičnim gondolama i barkama svih mogućih vrsta. Polazna tačka za parna vozila je Sv. Marko, a svršava se kod St. Chiara i natrag. Ukoliko se ima vremena na raspolaganju, najudobnija je vožnja na gondolama sa udobnim foteljama i krovom nad glavom. Obale Kanala spajaju sa Venecijom 3 velika mosta, dok se na drugim mjestima prevozi vrše pomenutim vozilima, a ponajviše gondolama.

Ovaj referat ne bi bio potpun, kad se ne bi spomenuo gradski vrt sa svojim umjetničkim uređajem i ogromnim brojem djece iz čitave Venecije koja se inače rijetko viđaju po ulicama zbog nepodesnosti putova i opasnosti za djecu.

U onom dijelu, gdje se grad Venecija sa mostom dugim 10 km. spaja sa kopnom — Mestre — i u kom je dijelu izgrađena prekrasna autostrada, nalazi se željeznički kolodvor koji se sad izgrađuje sasvim nanovo, kao i velika zgrada — garaža — na 5 spratova. U ovom dijelu grada saobraćaju i tramvaji, ali su bez tračnica, i u mogućnosti su da se za slučaj potrebe uklone nekoj opasnosti.

Nažalost, na Lido nismo stigli, jer smo bili i odviše umorni, a bilo je i prekasno. Lido je oko 12 km. dugačak i 300 do 1000 metara širok otok. Jedno od najposjećenijih kupatila svijeta sa solnom sadržinom vode 3.7%. Od interesa je da se spomene i crkva Sv. Spasa — djelo Baltazara Longhena — podignuta 1630 godine, a koja počiva na jednom milijunu trupaca, sigurno i onih sa našega Velebita, a poduprta je sa 15 mramornih stupova od 15 metara visine.

Rialtov most — Ponte di Rialto — prvi je most koji spaja oba dvije obale kanala. Prvobitno je bio podignut od drveta, a 1588 godine sazidan je od istarskog kamena. Leži na 12.000 željeznih stupova i ima svod od 27.6 metara, dok je visok 7 metara. Pod njim ima veliki broj radnja. Novi željeznički most — Nuovo Ponte della Stazione — otvoren je 28 oktobra 1933 godine, a širok je 7 metara i ima raspon od 40 metara.

Prekrasna zgrada »Arsenal« koja najljepše ilustrira moć Republike na moru, zaslužuje da se spomene, jer su u tom arsenalu izgrađeni brodovi, — a rade se još i danas, — koji su pronijeli slavu Venecije na moru.

Od interesa je da još spomenem industriju stakla, tako zvanu »Kunstglasbläserei« na otoku Murano, i industriju čipaka na otoku Burano.

Tim mislim da sam barem jedan manji dio od svega onoga što je bilo od značaja da se spomene, iznio. Biću naročito zadovoljan, ako mi je ovim mojim kratkim prikazom uspjelo da osvježim uspomene na ovaj čudni grad koji posjećuju narodi čitavoga svijeta.

Preostalo vrijeme proveli smo na zajedničkoj večeri do polaska broda, oko 22 sata, gdje smo uz sočnu ribu i »lacrimae Christi« ugodno proveli u društvu naših simpatičnih »cicerona« sa ko-

jima smo se oprostili na lađi u vrlo dobrom raspoloženju. Umorni, polijekali smo na palubi, zaneseni divnim utiscima i ugodnim dojmovima, uljulkujući se u slatki san, uz šum valova našeg broda »Ljubljane« koja je plovila prema miloj otadžbini Jugoslaviji, zahvaljujući Oblasnoj Ligi protiv tuberkuloze, što nam je omogućila ovaj možda najljepši i najsrećniji događaj u našem životu.

SLUŽENJE V KLUBU NAS VZGAJA ZA ŽIVLJENJE

Josip Ljubić, R. C. Ljubljana

Človeštvo našega časa preživlja težko duhovno in gospodarsko krizo, ki preti uničiti vse pridobitve prejšnjih stoletij. Glavni vzrok te krize je v bistvu evropske civilizacije — v materijalistično-individualističnem svetovnom nazoru, ki se izvaja v današnjem času prav do svoje skrajnosti, do nezmysla. Po tej koncepciji ima vsak poedinec v skrajni doslednosti dolžnost in pravico dvigniti se nad druge, nad celoto, še več. tudi izstopiti iz nje, povesti jo na pot svojega gledanja ter jo preobraziti. Biološko pomeni to, da ima ena celina organizma dolžnost in pravico pred drugimi in nad vsemi drugimi, da sme ona celó ves organizem napraviti za svoje orodje. Zato ni čuda, da je egoizem zavladał v vseh slojih ljudstva, da je danes profit, lastna korist, aksiom skoraj vseh teženj ljudi in njih delovanja. Glavno je, da je meni dobro, ako pa poleg mene propada moj bližnji, mi ni mar, tako mislijo danes ljudje in tako tudi delajo. Podoba je, da je vzvišeni nauk: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe« današnja materijalistična doba popolnoma zavrgla. V temeljih so omajani pojmi morale, poštenja, časti in človekoljubja.

Te današnje razmere je treba ozdraviti, sicer se bomo v sadanji borbi medsebojno uničili. Ozdravljenje pa prinaša samo preorientacija življenskega nazora: nasproti materijalistično-individualističnemu nazoru moramo odločno postaviti, da se tako izrazim, družbeni nazor, po katerem je vsak posameznik koristna celica samò v organizmu. Vsaka celica naj ima ambicijo in pravico izkazati se v organizmu; toda ona ima tudi dolžnost in interes, da si prizadeva in dela na to, da bi tudi ostale celice poleg nje in okrog nje bile zdrave in močne, kajti v vsakem orgnizmu je najmanjše oslavljenje ene celice lahko pogubno za vse ostale in s tem tudi za ves organizem; celice si morajo torej med seboj pomagati, da služi ena drugi, kakor bi dejal vsak rotar. In prav radi tega, da pride ozdravljenja današnje bolne družbe, da se olajšajo muke in nezadovoljstva trpečega človeštva, v katere ga je pahnila civilizacija, pomaga tudi rotarstvo. Ako že ne bi v današnjem času obstojalo rotarsko gibanje, bi ga bilo treba začeti za zatiranje številnih in za človeško družbo škodljivih pojavov, ki

imajo svoj izvor v sodobnem materijalizmu in egoizmu. Na srečo pa moremo z zadovoljstvom ugotoviti, da je rotarstvu z intenzivnim in dobrodejnim delom uspelo zbrati okrog sebe najboljše sile sveta v borbo proti malikom, ki jih ustvarjate egoizem in materijalizem. A zakaj je uspelo? Zato, ker je ideal rotarstva, da se človek p r a k t i č n o v vsakem svojem delovanju ravna po strogo etičnih načelih družbenega nazora. S tem rotarstvo na eni strani vrača vero v stvarnost etike, ki je omajana, ker jo eni zasmehujejo, drugi pa jo imajo samo na jeziku; na drugi strani pa z vzgledom kaže, da je etično delo nad vse koristno. Kako rotarstvo išče dejanskega izvrševanja, je videti tako v njegovi filozofiji kakor tudi v ustroju organizacije.

Cilj rotarstva je, da vodilno misel služenja vnese v vso človeško družbo, v vse posle in poklice pri vseh narodih in deželah, da tako pride do medsebojnega služenja vseh ljudi. Na tak način bi etično delovanje najboljše uravnalo odnose med posamezniki, različnimi družbami, narodi ter državami.

To je, da se tako izrazim, filozofija in cilj rotarstva, ki se tudi izvaja v naših organizacijah.

Na kakšen način pa vnašamo ideje našega služenja v življenje, po katerem potu skušamo doseči naše cilje?

Naše služenje se razvija v štirih smereh. Prva je služenje v klubu; iz kluba prenašamo naše služenje v posel in poklic; po služenju v poklicu pa prihajamo do tretje vrste služenja, — do služenja družbi, skupnosti; končno je naše služenje v poklicu, zlasti ako je v zvezi z mednarodnimi trgovskimi odnošaji, ozko povezano z mednarodnim služenjem.

Služenje v klubu je naše prvo in najvažnejše služenje. Tu je pravzaprav naše vzgajališče za življenje.

Človek kot zavedna celica človeškega organizma naravno stremi za svojo samoohrano in materijalnim in duhovnim razvojem, ter končno spozna, da so že zaradi njegovega lastnega obstoja v njegovem »jazu« neki imperativni čuti. Gotovo ni človeka, ki ne bi poznal čuta dolžnosti in tovarištva, ki ne bi uvidel velike vrednosti discipline in spoznavanja, ki ne bi želel svoje varnosti in potreboval pomoči drugega, ki ne bi čutil, da samò po vsem tem uspeva njegova rast in je možen njegov obstanek. In čeprav človek vse to ve, vendar premnogokrat ne dela tako. Zakaj? Zato, ker vsako človeško delovanje vodi volja; ta pa je pogosto zelo izbirčne narave, divja je in lena. To voljo je treba ukrotiti, ter jo vzgojiti, da se ravna po znanju in da iz »hoteti in morati« zgradi devizo »hoti, ker moraš«, seveda v etičnem pomenu. Šele tak človek dolžnosti, discipline, tovarištva, pripravljenosti, postane v polnem smislu »homo sapiens«, ker »homo sapiens« more biti samo etično-posloven človek.

In prav služenje v klubu nam pomaga, da postanemo etično-poslovnimi ljudje.

V klubu smo prostovoljno dolžni neprestano krepiti svoj čut dolžnosti, vestno izpolnjevati vse obveze, ki smo jih z zaupanjem prevzeli, ko smo vstopili prostovoljno v organizacijo, ne samo da spoznamo rotarstvo sploh, njegove naloge, cilje in organizacijo,

ampak tudi, da se pripravljamo za življenje. Tu bomo zadovoljili svoj čut tovarištva, ker smo med tovariši, brati, ki imajo iste cilje, ki so dolžni vsi brez razlike drug k drugemu prihajati res bratsko in spolnim zaupanjem ter se v klubu in izven njega po etičnih načelih medsebojno izpopolnjevati. Tu se bomo naučili, da so tudi izven našega kroga ljudje, do katerih imamo dolžnosti služenja, kajti po naših rotarskih obvezah moramo v skladu z rotarskimi idejami z zaupanjem prihajati k znancem naših klubskih prijateljev in gojiti poznanstva tudi z nerotarji svojega mesta, njegove okolice, pa tudi z ljudmi drugih krajev in narodov. Tako nam je omogočeno zadovoljiti in utrditi svoja obče človekoljubna čustva. V klubu spoznavamo tudi važnost takšne discipline, da znamo poslušati drug drugega, pokoravati se drug drugemu, klubu kot celoti, svojim odborom, celi organizaciji ali pa svetovati in stvarno svoje braniti. V klubu vidimo, da v dolžnostih, tovarištvu in disciplini tekmujejo tako poedinci kakor vsi v skupnosti, člani nasproti odborom, a odbori nasproti članom. Tako je vsak klub harmonično urejena celota, organizem, v katerem vsaka celica pozna svojo funkcijo, ter jo vrši, vse celice pa skupno utrjujejo vsaka samo sebe in vse okrog sebe, ker vse giblje složna volja ene ideje: biti koristen sebi in bližnjemu. Že teh par vzgojno-etičnih elementov služenja v klubu za našo klasifikacijo, po kateri vsak klub predstavlja presek poslovnega in profesionalnega življenja svojega delovnega področja, daje rotarju potrebno varnost za stopanje skozi delovno življenje in ga usposablja da bo vedno dober vojak, a v potrebi tudi general. Pri tem je važno, da nas služenje v klubu uči, da se ideji služi brez plačila in dobička.

Ko se tako rotar navzame rotarskega duha in se zavaruje z resničnim prijateljstvom med tovariši rotarji služeč klubu, potem bo brez dvoma tega duha v vsem njegovem obsegu prenesel tudi v svoj poklic. Služenje v poklicu pa je najvažnejši element rotarstva in njegove akcije izven kluba. Zakaj? Zato, ker vsak izmed nas največji del svojega življenja posveča svojemu poklicu. V našem delovanju imamo največ prilik praktično uporabiti v življenju načela etike in tako koristiti svojemu bližnjemu. Tu moremo uspešno zatirati malike egoizma in materijalizma. Ni poklica na svetu, v katerem se ne bi moglo koristiti svojemu bližnjemu in kjer se ne bi mogla rotarska ideja tudi praktično izvajati. Zato pa je potrebna ljubezen do bližnjega.

A prav danes je imperativna potreba, v vse posle in poklice vnesti red in poštenost. Ravno v poklicu je treba poudarjati etične momente kot najmočnejše in najtrajnejše osnove medsebojnih odnosov. V poklicu lahko rotar zatira vse napake današnjega materijalizma. V poklicu se nam ponuja prilika uporabiti rotarsko načelo nasproti našim bližnjim. Ta naš bližnji nas srečuje v našem poklicu zdaj v osebi nam podrejenega nameščenca, zdaj v osebi našega predposavljenca, dalje v kupcu, prodajalcu, v poslovnem konkurentu itd.

S služenjem v poklicu uresničujemo načelo: Čim boljše potrežeš svojemu bližnjemu, tem več zaslužiš. Zato pa nas ne sme v našem poslu in poklicu voditi zgolj težnja za lastno koristjo in

dobičkom ne glede na to, ali s tem škodimo ali koristimo našemu bližnjemu. Tako naše pojmovanje poklica danes sicer ni sodobno, vendar se na to ne smemo ozirati, ako želimo odpraviti vzroke naše krize. Naše delovanje v dnevnem življenju mora biti usmerjeno v pomoč našemu bližnjemu, ki mu moramo olajšati življenje in mu tako pomagati ustvariti ugoden položaj v svetu.

Na ta način propagiramo etiko tako v poslu kakor tudi v poklicu. S tem ne izključujemo možnosti, da se v poslih tudi zasluži, ali pri tem najposebno pazimo, da drugim ne škodimo in da ljudem, ki žive v bedi in so potrebni pomoči, pomagamo kolikor največ moremo ter tako njih življenje olajšamo.

S takim delom postajamo tudi mi koristni skupnosti, v kateri živimo, zlasti danes, ko je naše poslovno življenje popolnoma raztrgano in ko se v poslih in poklicih ne izbirajo sredstva za dosego cilja. Pohlep za dobičkom je danes tolik, da ljudje pozabljajo na obče blaginjo ter na svoje dolžnosti in obveze do skupnosti.

Rotarstvo je mednarodna ustanova. Zato je povsem razumljivo, da se razteza naše služenje tudi na mednarodno življenje, zlasti ker smo v svojem poklicu v zvezi z mednarodnimi trgovskimi odnosi.

Kakšno naj bo naše služenje v mednarodnem življenju, povsem kratko, toda jasno označuje naš cilj, ki se glasi:

Zboljšanje medsebojnega razumevanja, dobre volje in mednarodnega miru na podlagi svetovne prijateljske skupnosti poslovnih in poklicnih ljudi, ki jih je zedinila misel medsebojnega služenja.

Etika ne pozna stanovskih, narodnih, državnih meja, ona samo razločuje: kaj je etično in kaj neetično. To potrjuje tudi biologija. Narodi in države so večje in močnejše celice človeškega organizma, ki so prav tako dolžne, kretati se v tem organizmu po načelu: moja moč je v celoti, moč celote pa je v meni. Vsaka celica ima torej dolžnost in pravico, vršiti svojo funkcijo in živeti. V temu je bistvo etike.

Prav danes je tak naš program zelo aktualen. Na vseh straneh vidimo neprijateljstva. Nobeden nikomur več nič ne veruje, a vsak hip preti nevarnost, da trči sila ob silo in da nastopi strašen boj, ki utegne uničiti vso človeško skupnost.

Res je, da za ureditev medsebojnih odnosov obstoja mednarodno pravo. Vendar, kaj nam koristi to mednarodno pravo, ako ni podprto z bratovsko ljubeznijo in ako ga ne izvajajo ljudje dobre volje in mirnega sporazuma.

Rotarska naloga je, v mednarodno življenje vnašati čim več vzajemnega spoznavanja in spoštovanja, vzajemne podpore, prijateljstva in bratske ljubezni. Samo na ta način bomo mogli trajno in popolno utrditi mir med narodi.

Mi rotarji imamo priliko, da takò delujemo v našem poklicu in v javnosti.

Na koncu svojega predavanja se spominjam mesta v predgovoru neke knjige: Dieses Buch wird kaum den Eindruck machen, dass es eines Schreibers Buch sei, aber doch sei ihm für alle Fälle

ein gewisser Ausweis mitgegeben, der, dass es entstanden ist im steten Hinblick auf eine Kinderstube und dass seine Gedanken erwogen und gewogen wurden über dem Dufte frisch umgrabener Schollen. Take misli obhajajo tudi mene ob tem mojem predavanju, ki ga končujem s trdno vero, da bi se ljudje na svoji poti skozi življenje pod našo belo zastavo z geslom služenja v duhu družbenega življenskega nazora, v marsičem izpremenili: človek človeku ne bi bil volk, ampak brat; administracija bi bila v resnici služenje; v ekonomiji bi zavladala med produkcijo in konsumpcijo harmonija; umetnosti bi ne bile samo v okras in zabavo; politika ne bi bila samo stekališče borbe za oblast, ampak tekmovalna arena, kdo bo boljši pri delu; narodi kot kulturne individualnosti bi tekmovali, da čim boljše izvrše svoje naravno funkcijo in da kar največ svojega duha in samobitne kulture prispevajo splošnemu napredku; in končno, uravnovesil bi se pravilen odnos med onimi, ki ustvarjajo duhovne in materijalne dobrine in med onimi, ki te dobrine predelavajo in jih izročajo v konsumpcijo.

○ —

60=GODIŠNJICA

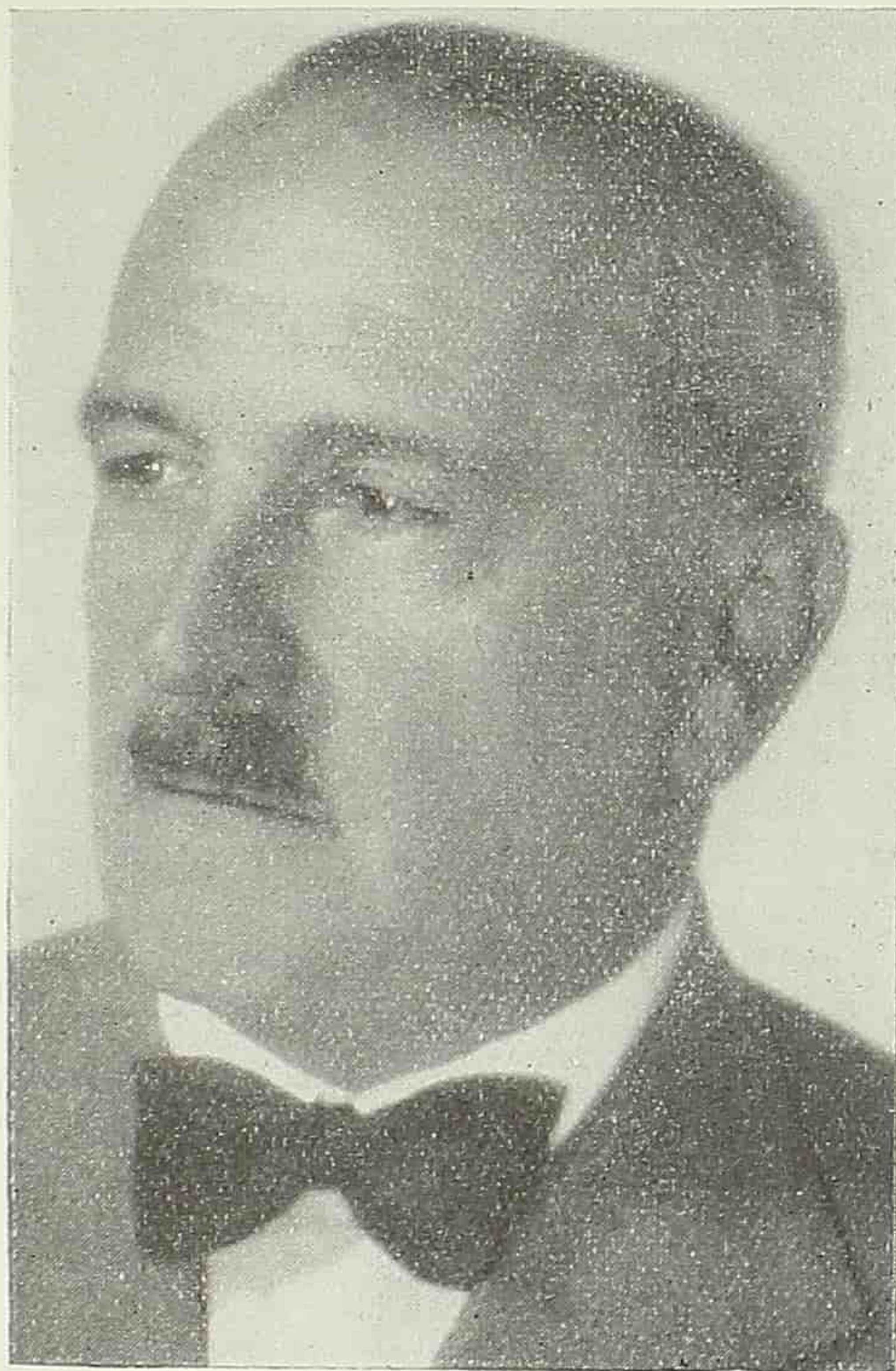
Prof. Dra BOŽIDARA SPIŠIĆA

člana R. C. Zagreb.

6. IX. o. g. navršio je 60-godišnjicu svoga života zagrebački liječnik, sveučilištni profesor i učenjak dr. Božidar Spišić.

Jamačno nijedno liječničko ime nije diljem cijele naše države toliko poznato u najširim narodnim slojevima kao ime prof. dra. Božidara Spišića. On je kod nas nestor ortopedije, te razmjerno najmladje struke liječništva. Kao mlad liječnik, oduševljen za svoj poziv, nakon studija u inozemstvu donosi on k nama prve primjene ortopedije. Vrijeme je htjelo da taj njegov pregalački rad postane jedan od najvažnijih ogranaka pomoći ljudima — dolazi period velikih ratova. Dr. Spišić kao dobrovoljni liječnik iz Hrvatske stavlja svoje znanje i iskustvo na raspolaganje srpskoj vojsci u balkanskim ratovima. Onda dolazi svjetski rat — prof. Spišić organizuje 1915. jedan od prvih ortopedskih odjela na Slavenskom Jugu najprije u bolnici Crvenoga Križa u Zagrebu, a zatim prvu ortopedsku bolnicu u zgradi sadašnje očne i neurološke klinike u Zagrebu, te radionice i školu za invalide u barakama na Ciglanu. Treću ortopedsku bolnicu organizuje godine 1918. na Sv. Duhu u zgradi sadašnje zakladne bolnice. Uporedo teče njegovo nastojanje, kad je postao profesorom hrvatskoga sveučilišta, da se osnuje klinika i da je učini rasadistom ortopedske znanosti, a 1930 osniva u dječjoj klinici provizornu ortopedsku kliniku. To je polazna točka za njegovo veliko djelo: skrb za sakatu djecu.

Pored toga neumornoga organizatorskoga rada prof. Spišić djeluje znanstveno, te su njegovi radovi objelodanjeni u domaćim i stranim časopisima. Uporan je pobornik svojega znanstvenoga vjerovanja i njegova je zasluga da je ortopedija danas na medicinskom fakultetu obligatan predmet, a profesura redovita. To djelovanje prof. Spišića naišlo je na najveće priznanje i u stranom svijetu. Francusko ortopedsko društvo izabralo ga je svojim dopisnim članom, a isto tako i njemačko ortopedsko društvo, izabravši ga medju prvom petoricom svojih članova

Profesor Dr. Božidar Spišić

dopisnika; čehoslovačko ortopedsko društvo svojedobno ga kroz dvije godine bira dapače svojim pretsjednikom. Internacionalno ortopedsko društvo biralo ga je za zemaljskoga člana; Internacionalno društvo za sakatu djecu izabralo ga je 1930. g. svojim članom, a 1932. postaje prof. dr. Spišić članom svjetskoga stručnog odbora za pomoć sakatoj djeci. U znak priznanja za znanstven rad konačno ga Jugoslavenska Akademija znanosti i umjetnosti bira za svoga dopisnoga člana. Ali uz ta brojna priznanja znanstvenih foruma prof. dr. Spišić stekao je tisuću priznanja još veličajnijih — a to je zahvalnost onih bezbrojnih bolesnika kojima je vratio zdravlje, koje je učinio opet korisnim članovima ljudskoga društva.

Rotary Klub Zagreb bio je jedan medju prvim čestitarima prof. dr. Spišiću na njegovoj 60-godišnjici. Cijeneći njegove velike zasluge Rotary Klub Zagreb gleda u ličnosti i djelu prof. dr. Božidara Spišića idealno utjelovljenje rotarskoga služenja zajednici, ponosan da je prof. Spišić jedan od najrevnijih i najstarijih njegovih članova.

I Z R O T A R S K O G A S V I J E T A

ENGLLESKI ROTAR O RUSIJI

Medju aktuelnim predavanjima londonskoga Rotary-Kluba nalazimo u »The London Rotarian-u« od 17. VI. o. g. referat engleskoga pukovnika Hoopera o Rusiji.

Pukovnik Hooper već 25 g. služi u vojsci, te je u vojničkim misijama prošao gotovo cijeli globus, a u Rusiji je prevalio 8.000 milja. Evo nekoliko stavaka o njegovim utiscima.

»U prvom redu čovjeku upada u oči da je u Rusiji sav narod loše obučen — ima slabo odijelo, loše uzorke i kroj. To vrijedi jednako kod muškaraca kao i kod žena. Ne može se reći da su obučeni u krpama, vrlo malo ima poderanaca, ali odijela su slaba. Dućani ništa ne paze na izlaganje robe. U prozorima često nalazite samo popis i cjenik robe. Dakle Rusija ne pozna reklame, dok mi Englezi trošimo za reklamu dnevno, mislim, 3 milijona funti.

Ulice su im vrlo široke. Moskva je u tom smislu pregrađena u same dvije godine, i time dobila ljepši izgled. Vidio sam n. pr. jednu novu cestu široku 80 m. A znate li kako su široke Oxfordske ulice? Samo 14 m. Drugi jedan ruski put vidio sam da je bio širok 120 m, a imao je u sebi 8 usporednih drvoreda. Proširivanje ulica obavlja se bez većih zapreka. Ako koja kuća smeta liniji, ona se jednostavno ruši, pa se sagradi nova kuća koja je ev. bolja ili lošija od prijašnje. Glavno je da se ulica proširila. U Rusiji Vi možete biti vlasnik kuće, ali ne zemlje na kojoj je kuća sagrađena. Kako dakle nema zemljoposjednika, to je tamo jednostavnije i lakše proširivati ulice. Na ulici je vrlo čisto. Začudio sam se kad nisam mogao na ulici naći ni jedan čik cigarete, ni jednu tramwaysku ili autobusnu kartu, ni kakav ispljuvak. Dapače naučio sam kad izadjem iz autobusa, nositi u džepu papirić od karte i pola kilometra daleko, da ga bacim u cinčanu kantu koja je obješena o kandelabar. Inače sam znao sam često sobom nositi samo jedan primjerak »The Times-a« pa sam bio označen da nosim »papira za stelju kravama«.

Kazalište. Radi istih razloga parkovi se sve više približavaju centru grada. Zovu se »Parkovi kulture i odmora« U

takvom jednom parku postoji kazalište za 20.000 gledalaca. Nedavno je u tom kazalištu, kod novo uvježbane opere Carmen, pozornicom u kasu projašilo 300 jahača, i to još kroz jedan drvored. Zamislite sebi upravitelja jednoga kazališta koji se mora brinuti za plaće i zaposljenje 300 jahača i za uzdržavanje 300 konja, i to sve da plaća kazališna blagajna. To je moguće samo u Rusiji gdje država uzdržava kazalište svojim novčanim potporama. Zanimljivo je nadalje da se u Rusiji više prikazuje Shakespeare u gradu Moskvi, nego li bilo u kojem gradu na svijetu. Kazalište u Rusiji prilagodjuje se tamošnjim narodima. Tako su 72 kazališna komada bila prikazana u 22 razna jezika. Nije ni čudo, kad u Rusiji ima 165 rasa, od kojih svaka govori svojim jezikom. Uz to valja napomenuti da za svaku ulogu postoji rezervni glumac, stoga je razumljivo da u glumačkoj struci nema nezaposlenosti.

Radne prilike. U Rusiji uopće nema nezaposlenosti. Sovjetski tjedan ima 6 dana, i svaki šesti dan je »slobodan dan«. To su svakoga mjeseca 6., 12., 18., 24., 30. U te slobodne dane sva kazališta i zabavišta moraju biti otvorena.

Medjutim na selima seljaci i dalje imaju tjedan od 7 dana, slave nedjelju sada baš kao što su to činili i prije.

Radi velike industrijalizacije gradova vlada prenapučenost. Stanbene prilike su ograničene, pa radi toga dobivate stan prema veličini svoje porodice. Svaka tvornica ima svoju blagovaonu, gdje radnici dobivaju hranu. Kuhinje su povremeno nadzirane od zdravstvenih nadzornika, jer se osobito pazi na čistoću. Svi kuhari, mesari, čistioći ribe i drugo pomoćno osoblje mora biti vrlo čisto. Oni se radi toga moraju dnevno kupati, a svakih 10 dana se manikiraju, jer ne smije biti nečistoće ni pod noktom. Čista dobit u tvornicama dijeli se na tri dijela, ali nakon što se platila sirovina i uzdržavanje pogona i zgrade. Od čistoga prihoda dobivaju radnici $\frac{2}{3}$, a država $\frac{1}{3}$. Radnici dijele plaće prema sposobnosti pojedinca. Katkada se desi da kvalifikovani radnik dobiva veći prihod od upravitelja tvornice. Nitko ne radi više od 7 sati na dan, osim ako se dogodi kakova nezgoda. Za tih sedam sati rada čim više i teže radite, čim postizavate veće rezultate, tim primete veću plaću i više plaćate u svoju mirovinsku zakladu.

Upravitelj tvornice samo je zato da organizuje rad. On ne može otkazati radniku, već to čini tvornički Radni Sovjet, i to tek nakon što je odlučeno s $\frac{2}{3}$ većinom. A kako ima više posla nego li ljudi, to radnici mogu ostaviti jedan posao pa otići tražiti drugi rad koji im se zaista bolje sviđa. Gdje ima posla i gdje se traže ljudi, to možete čitati u novinama. Svaka tvornica ima svoje novine.

Obiteljske prilike. Žene mogu raditi u tvornicama, ali, ako su udane, to ih mora uzdržavati čovjek. Za djecu radnika mora svaka tvornica uzdržavati obdanište. Svaki muškarac nakon navršene 55 g. dobiva penziju, a žene nakon 50 g. Tko ipak želi ići na rad u tvornicu, on to može.

Ženidbeni sistem je vrlo jednostavan. Ulazite u bračnu sobu i vi se oženite za 2 pennia $\frac{2}{6}$. Ako se uopće ili možda malo kasnije

želite rastaviti, onda možete ući u jednu drugu sobu gdje platite L 2 10 šil., i vi ste prvi puta rastavljeni. Druga rastava stoji L 5.— Treća je mnogo skuplja L 7 10 šil. Ženidbene rastave smatraju se privatnim stvarima. Može se s nekim živjeti u zajedničkom kućanstvu ili ne. Možete imati zakonitu ili nezakonitu djecu, već po volji. I jedna i druga se jednako cijene. Ako se razvrgne bračna zajednica koja ima djece, to ona osoba, koja je kriva što je došlo do prekinuća zajednice, mora davati $\frac{1}{3}$ svojih beriva za uzdržavanje djece. Djeca se uopće mnogo cijene. N. pr. u podzemnoj željeznici vidite da djeca sjede, a muškarci stoje. Nigda ne ćete vidjeti u ruskim tvornicama da malodobna djeca rade. A djecom smatraju sve što je ispod 18 g., i tada postaje on pravi građanin. No na selima se na to ne pazi toliko. Na selu rade momci sa 17 g., a u vrlo udaljenim krajevima istoka i ranije.

P r a v n e p r i l i k e. Za engleske pojmove vladaju u Rusiji neobične pravne prilike. Sudi se u sasama jednostavnim sobama, sudije su obučeni u vrlo jednostavna obična odijela, stolice su im tvrde, a uhapšenik sjedi na čelu sobe. Uz vrlo jednostavnoga suca sjede sa svake strane po jedan radnik, koji pomažu sucu pri suđenju. Ova dva porotnika imenovani su od tvornice. Sudac najprije zove uhapšenika i stavlja na njega pitanja. Onda ona 2 radnika ispituju uhapšenika. Kad su ga ispitali, onda sva trojica izadju iz sobe da rasprave slučaj i dolaze do zaključka koji mora biti bar $\frac{2}{3}$. Dakle stvarno mogu presuditi radnici a ne sudac. Suci pak nisu imenovani po min. pravosudja, već su izabrani po radnicima. Ako im se njihov izabrani sudac ne svidja, oni ga otpuste, pa izaberu drugoga. Ako u tvornici radnici nisu zadovoljni s kojim radnikom, oni ga za čas mogu izbaciti, ali pri tome odlučuju niži radnici, a ne njegovi pretpostavljeni šefovi.

O v j e r i. U Rusiji ima oko 15 vjeroispovijesti, ali nema službeno priznate vjere. Vjeronauk se ne uči u školama. Svakome se priznaje da je član vjerske zajednice koju on označi, ali, ako želi biti bezvjerac, nitko ga u tome ne smeta. Nijedna vjeroispovijest se ne smije napadati, premda svaki čovjek može raspravljati i braniti svoje mišljenje.

O v o j s c i. Rusi zaista mogu u zrak odvući u aeroplan cijeli tank. Digne se u zrak 1.200 ljudi sa poljskim topovima. Vojnici se spuštaju s padobranima i za 8 minuta u polju se formiraju. Rusi imaju 250.000 ljudi sposobnih za spuštanje s padobranima. Nadalje imaju tankove koje zovu »amfibije«. Ovi su sposobni da idu kopnom i vodom. Po vodi mogu ići 7 sati bez prestanka, a onda izadju na kopno i nastave put. Po broju njihova je vojska najveća na svijetu. Isto tako imaju najjače zračne i pomorske snage.

Toliko o Rusiji, a što se tiče rata nama nije do toga da dobijemo rat, već da ga spriječimo da do njega uopće ne dodje. Međutim dva i po mjeseca iza toga stvari su se sasama drugačije razvile.

IZ NAŠEG DISTRIKTA PROMENE U ČLANSTVU:

ISTUPILI IZ KLUBA:

BEOGRAD: Balen dr. Josif

DUBROVNIK: Radmili Bruno (zbog prezaposlenosti)

OSIJEK: Dlouhy Franjo

SOMBOR: Sarka Svetislav

ZEMUN: Filipović Adam

ROTARSKE RADOSTI

SUŠAK. — Za zasluge u javnom životu odlikovani su: Rot. Dr. Viktor Ružić ordenom Belog Orla III. reda. Rot. Dr. Ivo Lipovšćak ordenom Svetog Save IV. reda. Rot. Dr. Vladimir Kojić ordenom Svetog Save II. reda. Rot. Viktor Cerić ordenom Svetog Save III. reda. Rot. Milorad Smokvina ordenom Svetog Save IV. reda. Rot. Niko Rošić ordenom Jugoslavenske Krune V. reda.

SUBOTICA. — Rot. Dr. Ladislav Lipozenčić ordenom Svetog Save IV. reda. Rot. Jozo Sokčić ordenom Svetog Save IV. reda i Jugoslavenske Krune V. reda.

ZAGREB. — Rot. Josip Horvath ordenom Belog Orla V. stepena.

VRŠAC. — Rot. Dušan Kolarević unapredjen je za načelnika sreza vršačkog.

»MIRNA«

UGLJENOKOPNO D. D. ZAGREB

ILICA 31 — TELEFON 24-457

UGLJENICI RADOBOJ I BREGI

proizvadjaju sve vrsti ugljena za industriju, saobraćaj
i kućanstvo.

RAD NAŠIH KLUBOVA

BAČKA-TOPOLA. — Tokom meseca septembra održana su 4 redovna klupska sastanka. Od ovih je poslednji bio posvećen drugarstvu, te na istom su prisustvovali i sestre. Na sastanku od 5.og o. m. održao je brat Trbović predavanje pod naslovom: »Dinastija Karadjordjević« koje je bilo posvećeno rođendanu Njeg. Vel. Kralju Petru II., a dne 12.og su održana 2 predavanja, i to br. Beniš je održao o »Pripremi Uredbe o isplati uloga« i br. Nenad Dimitrijević o »Ulozi avijatike u ratu«. Sva tri predavanja su nagradjena bila živim aplauzom.

BANJA LUKA. U mesecu septembru t. g. klub je održao pet redovnih sastanaka sa prosečnom frekvencijom od 64.26, a koji su većinom bili posvećeni drugarstvu. Brat Dr. Moljević govorio je o važnosti sadanjeg ratnog sukoba, te je odobrena i isplata sume od Din 1.000.— iz klupske blagajne kao hitna pomoć izbeglicama iz Poljske, pored pojedinačnih bratskih priloga.

Brat Burda održao je referat o kanalizaciji Holandije, dok je br. Wilhelm govorio o industriji drvetom s obzirom na nastale prilike u Evropi.

BEOGRAD. Na redovnom sastanku br. 535 od 4. IX. t. g., objavljeno je da je klupska uprava rešila da i za ovu godinu izabere Dra Vojislava Kujundžića za počasnog člana beogradskog Rotary kluba. Zatim je predsednik Vagner pročitao program rada beogradskog kluba za ovu rotarsku godinu, te je umoljen gost rotar Dr. A. Jelačić da iznese svoje znanje o današnjoj Poljskoj sa gledišta geografskog, etničkog i političkog, što je brat Jelačić vrlo rado učinio.

Na redovnom sastanku br. 536 od 11. IX. t. g., objavljeno je da su članovi Beogradskog kluba Dr. Milan Glavinić i Velja Popović odlikovani ordenom Sv. Save III stepena. Predavanje je održao gost g. Franjo Cvetiša, jugoslovenski opunomoćeni ministar u Braziliji — O Jugoslovenima u Braziliji.

Na redovnom sastanku br. 537 od 18. IX. t. g. održao je rotar Tadija Sondermajer predavanje o temi: Značaj avijacije i njeno dejstvo u savremenom ratu.

Na redovnom sastanku br. 538 od 25. IX. t. g., održao je počasni član našeg kluba Dr. V. Kujundžić jedno zanimljivo predavanje o »Kremaciji uopšte i

kremaciji u Engleskoj«. Predavanje je bilo popraćeno prikazivanjem jednog filma u boji.

BITOLJ. — Sva četiri sastanka, održana ovoga meseca, protekla su u drugarskim razgovorima i u tretiranju međunarodnih prilika. Na poslednjem sastanku je, sem toga, brat Vlada Rizević kao načelnik poglavarstva, podneo izveštaj o merama koje je poglavarstvo poduzelo za pomaganje porodica siromašnih mobiliziranih rezervista iz Bitolja. Svaki odrasli član takve porodice dobija dnevno po 500 gr. brašna, svaki član ispod deset godina po 300 gr., a svaki član bez obzira na uzrast i po deset dinara mesečno u gotovu.

BRČKO. Mjesec septembar o. g. protekao je u Brčkom u znaku sezone izvoza sirove šljive u inostranstvo. — Do konca mjeseca izveženo je 900 vagona sirove šljive kao stolno voće, dok je po prilici 600 vagona sasuto u kace za pečenje rakije, a proizvedeno je 55 vagona šljivova pekmeza. — Ovaj posao ove godine imao je znatnih poteškoća poradi ratnog sukoba, jer je izvoz ometan nestašicom teretnih vagona, promjenom kursa valute i susdržavanjem izvoznika od plasiranja izvoza. — S naše strane sve je bilo poduzeto kako bi se ovaj posao bar donekle razvio u onome obimu, da naša zajednica vidi što bolje koristi, a to nam je tim prije uspelo što se je većina naše braće bavila direktno izvozom sirove šljive, pečenjem rakije i kivanjem pekmeza. U ovome mjesecu imali smo 4 sastanka, koji su dali prosječnu frekvenciju od 64.06%, a ovako slaba frekvencija je ispalala radi toga što je većina braće bila zauzeta izvozom sirove šljive pa im nije bilo moguće na sastanke redovito doći. — Na ovim sastancima pored referata iz zvanja imali smo i referate: Brata Hadžića i Rebbe »Položaj Poljske u današnjem sukobu sa Njemačkom« u kojem su referatu braća iznela kao rezervni oficiri i ratnici iz Svetskog rata na tamošnjem ratištu svoje opažanje kako će se sukob razviti i okončati. — Brat Tomo Maksimović podnio je veoma interesantan referat: »Moj povratak iz Češko-Moravskog Protektora dne 20. 9. 39.«, dok je brat Ing. Jako Sučić podnio veoma opširan referat o radu »Sastanka predsednika i tajnika u Zagrebu dne 2. 9. o. g. Da bi u buduće

bila što veća klupska frekvencija, ovo je pitanje diskutovano na sastanku od 28. 9. o. g. pa je riješeno da se u tome pogledu na neopravdane izostanke članova gleda sa mnogo više discipline u smislu klupskih pravila. — Fond naše Zimske pomoći povećao se je u ovome mjesecu za Din 187.—. Kako je u ovome mjesecu bio upis mladeži u škole, braća su nastojala da se što veći broj mladeži upiše u srednje škole i uspjelo se je da se otvori i drugo odjeljenje na ovdašnjoj Trgovačkoj akademiji.

ČUPRIJA-JAGODINA-PARAĆIN održava redovno sve svoje sastanke, na kojima se u prvom redu vode drugarski i prijateljski razgovori o današnjoj teškoj međunarodnoj situaciji u svetu.

Na 116 sastanku br. Tornago podneo je zanimljiv referat o stanju projektovane izradnje međunarodnog puta na dionicama, koje vode kroz Jagodinu i Čupriju. Prema podacima koje je dobio, izvršene su već licitacije, tako da se možemo nadati da još ove godine dobijemo savremeni automobilski put i kockastu kaldrmu kroz naše varoši.

Br. Pejcha predveo je projekcionim aparatom 60 svojih diapozitiva u prirodnim bojama i objasnio je ukratko snimanje sa »Agfa«-kolorfilmovima. Prirodne snimke uzeo je poglavito iz okoline Strmostena.

Br. Gattin referisao je o predavanju br. Pržića, održanom u R. k. Split i o svom putovanju aeroplanom iz Beograda do Dubrovnika, kao i o lepotama našeg Jadrana. Tom prilikom predao nam je klupsku zastavicu R. k. Split i izručio pozdrave tamčnije braće. — Najljepše zahvaljujemo.

Na 119 sastanku skupljeno je od prisutne braće za »Crveni Krst« Din 135.—.

Naš omiljeni ceremonijal-majstor br. Jane Radojković nalazi se sada na dužem lečenju u vazdušnoj banji Golniku u Sloveniji. Molimo braću rotare iz Kranja, da ga neko od njih tamo poseti. Unapred hvala.

Rotarske radosti: Br. Mile Milenković »Parizlija« iz Čuprije verio se i venčao se 7 oktobra. Naša srdačna čestitanja.

DUBROVNIK. Cijeli ovaj mjesec održali smo sastanke u Hotel Imperialu, dakle našim zimskim prostorijama.

Predavanja nije bilo, ali su održani ovi referati:

Brat Dr. Bubalo: Stanje podvoznih stavova i plate mornara.

Brat Vekarić: Izgledi za turizam između država Srednje Evrope i Balkanskih zemalja, koje su neutralne.

Brat Tonković: Okružni ured i njegov ostanak u Dubrovniku nakon nove teritorijalne promjene.

Brat Barbieri: Prodaja farmaceutskih produkata, osobito preparata uslijed nastalih komplikacija i zastoja u turizmu.

Brat Dr. Mladinov: Utjecaj postojeće situacije na liječenje svijeta.

Brat Kaldor: održao je 2 referata i to: Dojmovi o njegovom putu po Italiji i Švicarskoj, te stanje bankovnog poslovanja nakon jednog mjeseca ratnih prilika u Evropi.

Brat Hrozniček: Izvoz drva: kuda i pod kojim uvjetima.

Brat Kresina: Poslovanje Narodne banke u vezi sa krizom turizma, a sve uslijed nastalih zapletaja.

Brat Ercegović: Poslovanje u knjižarskoj struci.

Brat Dr. Vidoević: Odluke Putnika u vezi sa krizom turizma.

Brat Sokolović: Špediterski poslovi kakvi su sada i kakvi su izgledi za budućnost.

Osim toga bile su redovite vijesti iz zvanja.

Brat tajnik je izvještavao o zanimivostima iz izvještaja domaćih klubova. Pojedini referenti su iznosili i važnije stvari iz: Paris Rotary, Rotharian, News Letters i Mitteilungsblatt.

Obzirom na nastale prilike smatrali smo potrebno, da se donese odluka, da se naš ormar sa rekvizitima i ostalim preda bratu Ercegoviću, da ga pohrani u privatnom stanu i da tamo ostane do boljih vremena. Isto tako je donesena odluka, da se naš arhiv ne spali, već da se spremi, a izvještaji našeg kluba svih godišta da se uvežu.

Kako je gore spomenuto, nije održano ni jedno predavanje, ali se to mora opravdati time, što su braća okupirana mislima o prilikama u svijetu i kod nas, koje se tako hitno i neočekivano mijenjaju, tako da apsorbiraju čitavo slobodno vrijeme svih članova.

KARLOVAC. Aktivnost u radu kluba znatno je porasla nakon izmaka ferija i velike ljetne vrućine. Na sastanku od 11. IX. 39. čitao je br. A. Hoppe predavanje br. dr. Pržića o nacizmu uz veću diskusiju. Na sastanku od 18. IX. 39., držao je odlično predavanje br. ing. M. Naumović, iznoseći stanje medicine

u Americi. Na sastanku od 25. IX. 39., održao je veoma interesantno predavanje br. Slaviša Košćević, o zakonima, predočivši sliku naslovne teme kod nas, te u Italiji i Rusiji. Klub je u istom mjesecu nabavio potrebne knjige jednom učeniku karlovačke gimnazije koji se je na klub za pripomoć obratio. Konferenciji pretsjednika i tajnika sudjelovali su pretsjednik br. Stanko Kosem, te tajnici br. Petar Košćević i Adalbert Hoppe. Dne 16. oktobra 1939. posjetio ovaj klub br. guverner.

KRANJ je imel meseca septembra 1939 tri sestanke s povprečno frekvenco 79,63%. Dne 30. avgusta se je udeležilo 9 članov našega kluba meetinga Rotary kluba v Ljubljani.

Dne 19. septembra je klub službeno obiskal guverner br. Ing. Radovan Alaupović, ki je dal dragocena navodila za organizacijo klubovih odborov in pododborov. Ob tej priliki je imel br. Dr. Ing. Kočevar Franjo predavanje: »Prezskrbja Jugoslavije s tekstilnimi surovinami«.

Klubova uprava je izdelala program za bodoče delo. V dobrodelne svrhe smo zbrali znesek din 502,50.

LJUBLJANA. Tekom meseca septembra smo imeli zaradi praznika, rojstnega dneva Njegovoga Veličanstva Kralja, samo tri sestanka. Na prvem sestanku z dne 13. septembra je br. predsednik Ljubić izrazil čuvstva ogromnega boja, ki povzroča rotarjem, apostolom miru, vojna, ki je izbruhnila v Evropi in ki bo imela za posledice veliko trpljenje brez ozira na človeške žrtve. — Na sestanku z dne 20. septembra smo imeli čast pozdraviti br. guvernera ing. Radovana Alaupovića, ki je prišel na službeni obisk. Njegov obisk nas je zelo razveselil že iz razloga, ker je br. guverner eden od soustanoviteljev našega kluba. Br. guverner je ob tej priliki v dolgim in globoko zamišljenem govoru dal vsem navzočnim bratom vzpodbudo za nadaljno delo v rotarskem duhu. — Nato je br. ing. Pehani, vseučeliški profesor za rudarstvo, održal izerpno strokovno predavanje pod naslovom »Nekaj načelnih problemom iz našega rudarskega prava«. Predavanje je bilo nagrajeno z zasluženim aplavzom. — Na zadnjem mitingu z dne 27. septembra je br. prof. Prezelj podal posnetek iz »Rotary Paris« o temi »Kako se more Francija braniti«. Ker je predmet zelo aktuelen, je vzbudil pozornost in žel iskreno odobravanje. — Dne 30. septembra so se udeležili

bratje Anton Agnola, Zdenko Knez, Oton Lorant in dr. Ivan Slokar medkrajevnega sestanka v Mariboru, ki je v vsakem pogledu sijajno uspel. — V dobrodelne svrhe smo nabrali din 510,25.

To je bil zadnji miting ki se je vršil v naši poletni rezidenci v hotelu Bellevue. Od sedaj naprej se vrše sestanki zopet v srebrni dvorani hotela Union.

MARIBOR. — V septembru se delal naš klub že s polno paro, posebno na polju služenja v klubu. Klubova uprava je imela ta mesec kar 3 seje in je mnogo razpravljala o bodočem programu kluba. Pa tudi komponentni odbori in pododbori so prav živahno delovali, predvsem pododbor za sprejem in klasifikacijo, ki sta izdelala nov roster zasedenih in nezasedenih klasifikacij. Tudi frekvenca je zadovoljiva, saj znaša povprečno 78%. Sestankov smo imeli 5. — Na prvem sestanku dne 4. IX. je poročal brat tajnik Sabothy o poteku in programu konference klubovih predsednikov in tajnikov. — Med prvim in drugim meetingom se je vršil izredni prijateljski sestanek v vinogradu brata Stigerja na Kovačevem vrhu pri Slovenski Bistrici. Ljubeznivi domačin nas je sijajno pogostil in je imel še poleg tega zanimivo in aktualno predavanje o streljanju na oblake proti toči. Izredne gostoljubnosti in njegove vzorne tovariške zavednosti se z hvaležnostjo spominjamo tudi na tem mestu. — No, drugi naš sestanek (11. IX.) je bil posvečen mednarodnemu služenju. Brat pastprezident Rapotec nam je predaval o rotarstvu v tujini na podlagi angleških in francoskih biltenov iz vseh strani sveta. Zelo zanimiv je bil tudi njegov referat iz članka rotarja Sweetserja o Društvu narodov. — Naš tretji sestanek (18. IX.) je bil »guvernerjev meeting«. Bratu guvernerju, ki ga vsi čislamo kot enega najidealnejših rotarskih pobornikov Jugoslavije in še posebej kot soustanovitelja našega kluba, smo priredili po naših močeh dostojen sprejem. Njegov pomembni programatični govor so sprejeli navzoči bratje z nazdušenjem in odobravanjem. Za bratom guvernerjem je predaval še brat Orožen o svoji letošnji hoji na Mont Blanc. V zvezi s tem sestankom naj omenimo tudi še post-meeting tega večera, to pa zato, ker je bil navzoč tudi brat guverner in ker smo na tem post-meetingu bili gosti našega dragega brata Novaka, ki je ta dan obhajal svoj 71. rojstni dan, a »Krajnovičev dečji fond« (K. d. f.) je dosegel ta večer višino 31.000.— din. — Na četrtem sestanku smo obravnavali v gene-

ralni debati nov pravilnik za sprejemanje klubovih članov, i t. na podlagi pravilnika Rotary kluba Zagreb, ki ga bomo — prilagodnega našim lokalnim potrebam in po končni redakciji s strani naše klubove uprave — najbrž tudi sprejeli in uvedli. — Zadnji sestanek v septembru (30. IX.) — naš medklubski prijateljski sestanek, ali naš tradicionalni jesenski meeting — je imel za program »inventuro ostankov iz lanske vinske letine naših bratov vinogradnikov« (Attems, Jurković, Kac, Krejči, Lipold, Nassimbeni, Pugel, Sabothya in Stiger) in »idejno« predavanje brata Sabothya »Razmišljanja ob Silvestru vinskega leta«. Pri tem težkem poslu in razmišljanju so nam zvesto pomagali številni dragi gostje iz Kranja, Ljubljane in Zagreba; ali koliko temeljiteje bi bili opravili šele, če bi bili z nami tudi bratje Varaždinci!

NOVI SAD. — U mesecu septembru Klub je održao pet radnih sastanaka. Pošto su prestale letnje vrućine, braća su se počela vraćati sa letnjeg odmora, i time je i rad Kluba postajao sve intenzivniji.

Na prvom sastanku br. Paja Pecija Popović održao je referat o ovogodišnjem međunarodnom jahačkom turniru u Aahenu kao i o prilikama u Nemačkoj, gde je on predvodio našu jahačku ekipu.

Na drugom sastanku, posle uvodne reči i saopštenja predsedavajućeg br. Julija Johna, potpredsednika, br. Živorad Bogdanović dao je prikaz današnjeg rata u Evropi sa vojničkog gledišta. Zatim je brat Živorad dao prikaz nove Uredbe o isplatama uloga kod novčanih zavoda kao i reperkusijama koje je ona imala na novčanom tržištu.

Na trećem sastanku, posle uvodne reči i saopštenja predsednika br. Dr. Miloša Petrovića, br. tajnik posle svog redovnog izveštaja pročitao je kozeriju br. Ike Pržića koju je on održao u RK. Split o nacional-socijalizmu.

Na četvrtom sastanku podneo je referat iz zvanja br. Dr. Branko Magarašević koji je izneo početak rada u ovoj školskoj godini u srednjim školama u Novom Sadu kao i ideje koje profesori žele da propagiraju kod današnje omladine a s obzirom na vreme u kome živimo, kada se sve vrednosti i veličine ruše. — Brat tajnik u svom izveštaju pored ostalog prikazao je rad RK. Lausanne i Zürich, naročito od momenta opšte mobilizacije u Švajcarskoj.

Na petom sastanku brat Ing. Milan Manojlović govorio je o svojim utisci-

ma iz Amerike i o Njujorškoj svetskoj izložbi. Ovo je drugi deo predavanja brata Milana po njegovom povratku iz Amerike.

Tokom meseca skupljeno za nevoljne 682.— dinara.

OSIJEK. — Rad u mesecu septembru odvijao se je u glavnome u duhu sastavljanja programa za jesen i zimu, odnosno u pripremama za skromnu internu proslavu 10-godišnjice. Brat dr. Uzelac održao je 2 vrlo uspjela predavanja i to: »Zadaci odbora za ciljeve i zadatke« i »Dužnosti odbora za služenje u klubu«, a brat Galovac podnio je referat o budućem ustrojstvu Trgov. industrijskih komora. — Brat pretsjednik Hinić i brat Brlić sudjelovali su 2. IX. konferenciji predsjednika i tajnika u Zagrebu. — Na sastanku od 14. IX. upoznao je brat dr. Uzelac braću, što je u Osijeku sve dosada učinjeno za obranu od napadaja iz zraka. — Dne 23. IX. posjetio je brat Brlić Rotary Club, Rotterdam, gdje je prisustvovao vrlo uspjelom i odlično posjećenom Intercity-Meetingu na kojem su se našli rotari iz klubova: Rotterdam Schiedam, Delft, Doordrecht i Gouda. Sastanak je bio vrlo svečan, pa je predsjednik rotterdamskog kluba brat Dr. D. G. van Hoytema naročito pozdravio gosta i predao mu svilenu zastavicu rotterdamskog kluba. Tajnik tamošnjeg kluba brat Dr. J. Siegenbeek van Heukelon brinuo se za gosta sa osobitom susretljivošću i pozvao ga k sebi u kuću. Nakon meetinga koji je održan u 4 sata poslije podne u svečanoj dvorani »Tivoli« uputili su se svi prisutni da razgledaju vrlo interesantnu jubilarnu izložbu »Rotterdam Batavia« koja pokazuje kolonijalne zasluge, organizaciju, bogatstvo i program Kraljevine Holandije. — Za nevoljne sabrano je tokom meseca Dinara 490.—. Klub će podupirati i u ovoj školskoj godini 1939-40 jednog vrlo marljivog i siromašnog djaka muške realke.

PANČEVO. U mesecu septembru održana su četiri sastanka sa znatno popravljenom frekvencijom prema prošlom mesecu. Na prvom sastanku br. Milić referisao je o sastanku predsednika i tajnika u Zagrebu. Izneo je veoma uspešno organizaciju konferencije i srdačan prijem domaćinskog kluba. Izneo je kratku sadržinu pojedinih održanih predavanja i diskusije koja je povodom istih vodjena. Članovi su ovaj referat sa interesom saslušali. — Na drugom sastanku br. Emil Kaćura održao je prvi deo svoga predavanja »O štamparstvu«

u kome je izneo istorijat štamparstva, značaj pronalaska pokretnih slova po Gutenbergu i današnje usavršeno štamparstvo. — Na trećem sastanku braća Mihajlović i Milić referisali su opširnije stranu poštu. — Na četvrtom sastanku bio je kao gost nerotar Bensten, glavni direktor Philips preduzeća, koji je održao veoma zanimivo predavanje: »Fabrikacija radio aparata« u kome je kao stručnjak izneo istoriju fabrikacije od prvih početaka pa do današnjeg usavršenog tipa radio aparata. Kao interesantno napomenuo je, da je Jugoslavija jedina zemlja na svetu koja ima gotovo sve sirovine potrebne u proizvodnji radio aparata, pa je i to bio jedan od razloga da firma Philips podiže svoju fabriku u Pančevu. Izneo je dosadašnji rad preduzeća u izgradnji fabrike u Pančevu iz koje će za koji dan izaći prvi proizvedeni aparati. Naveo je da se ide zatim, da se proizvodi i jedan jeftin model aparata, koji bi po ceni bio pristupačan i najširim društvenim slojevima. Pozvao je klub da jednom prilikom poseti fabriku.

Odboru za podizanje spomenika Dr. Svet. Kasapinoviću u Pančevu klub je dao kao svoj prilog 500 din.

PETROVGRAD. U mesecu septembru klub je održao 3 sastanka. Prvi sastanak trebao je biti u sredu 6. septembra, no isti nije održan radi rođendana Nj. V. Kralja.

Drugi sastanak održan je u vidu Ladies-Night-a. Na tom sastanku učestvovao je kao gost brat Drago Potočnik, član bratskog kluba Ljubljana, koji vrši vojnu vežbu u našem gradu. Kako je te večeri otvoren ciklus sestrinskih predavanja, to je sestra Mileva Stanojević, supruga brata Miloša Stanojevića, održala odlično predavanje pod naslovom: »Problem dece i roditelja«. Predavanje ističe sukob dvaju svetova. Svet starijih i svet mlađih. Jedna kćerka od 19 god. traži u Americi od suda zaštitu protiv svoga oca, koji je pokušao da je zaštititi i sačuva, bojeći se rdjavog uticaja današnjeg modernog doba. Otac iz prevelike ljubavi prema svome detetu, usled preterane strogosti dolazi u težak sukob sa zakonima prirode i impulzima jednoga mladog života. Sudija osudjuje nesrećnog, optuženog oca. Otac bolno izjavljuje da presudu mora poštovati, ali da će odsada dvostruko patiti, jer će njegova ljubav prema svom detetu i dalje ostati tako ista velika, a kćerka mu, međjutim, ne će to osećati. Primećuje

još, da on ne može ni za ljubav sudske presude da postane moderan i da svoje gledanje na svet promeni. Sestra Mileva zaključuje, da roditeljska ljubav ne može da se naredi po nekoj presudi, ali se ona isto tako ne može ni oduzeti po presudi. Sestri Milevi uspelo je da plastički i uverljivo prikaže sudar između dva gledanja i time je vidno istakla svoj osobiti intelektualni kvalitet. Svi prisutni saslušali su ovo veoma zanimljivo predavanje sa naročitom pažnjom, pa su u znaku priznanja sestru Milevu nagradili gromkim aplauzom.

Drugo odlično, i baš sada zaista aktualno predavanje, održao nam je naš nezumorni brat Dr. Mita Kristić: O pasivnoj odbrani napada iz vazduha. Brat Mita izložio nam je ponajviše razne vrste bojnih otrova, zatim kakvo dejstvo vrše isti pojedinačno, pa nam je posle sa gasmaskom i praktično pokazao, kako treba da se štitimo od njih. Ovo predavanje saslušali su svi prisutni sa najvećim interesovanjem i pažnjom, te su brata Mitu, u znaku zahvalnosti, nagradili burnim aplauzom.

Na sledećem sastanku brat Ivan Najvinski podneo nam je opširniji izveštaj sa sastanka Pretsednika i tajnika u Zagrebu 2. sept. o. g. na kom je sudelovao kao delegat kluba, zamenjujući braću pretsednika i tajnika.

Na poslednjim sastancima, među braćom mahom je preovladjivalo neraspoloženje i zabrinutost usled burnih i sudbonosnih događaja, koje čovečanstvo danas preživljuje. Referati pojedine braće češće su prekidani usled davanja vesti na radiju. U klubu se vrše pripremni poslovi pododbora koji idućeg meseca otpočinju svoj rad.

U Petrovgradu, 30. sept. 1939.

SARAJEVO. U prošlom mesecu septembru održali smo četiri redovna sastanka pripremajući se da nastavimo sa redovnim radom, ondje gdje smo početkom ljeta prekinuli.

U toku prošlog meseca imali smo jedno vrlo interesantno i aktuelno predavanje. G. Dr. Gligić održao nam je predavanje o pasivnoj odbrani od napada iz vazduha i bojnim otrovima.

Brat Dušan Ličina koji je zastupao naš klub na sastanku pretsjednika i tajnika klubova našeg distrikta — podnio je iscrpan referat o radu na održanim sastancima.

Brat Dr. Milan Ulmanski, dobar poznavalac vojnih pitanja, govorio nam je na

sastanku od 25. pr. mj. o situaciji na istočnom i zapadnom frontu. Njegova stručna izlaganja pobudila su kod prisutne braće veliku pažnju.

U toku septembra posjetila su naše redovne sastanke braća Aleksandar Steiner i Ing. Ljubo Milošević, toplo primljeni od sarajevske braće.

Na održanim sastancima pretresana su razna aktuelna pitanja, a u vezi s njima je vodjena diskusija.

Naša braća Stevo Prnjatović i Muhammed Zlataar dobili su visoka odlikovanja — na čemu im je brat pretsjednik na sastancima od 11. i 18. pr. mj. u ime sve braće srdačno čestitao, jer njihovim odlikovanjem odlikovana je i naša zajednica.

SOMBOR. Rodjendan našega mladoga Kralja proslavljen je na svečan način. Brat Miler je referisao o konferenciji pretsjednika i tajnika, o odličnoj organizaciji i prijemu domaćinskog kluba, a naročito o velikoj pažnji i ljubaznosti sa strane br. Guvernera. Rad je bio konstruktivan i koristan. Šteta što je ratna psihoza uticala na dobro raspoloženje. Usprkos toga sklopljena su nova poznanstva i prijateljstva i svi smo došli kući nadahnuti za nov rad.

O svom putovanju po Bugarskoj i Stambulu održao je vrlo zanimljivo predavanje br. Miler, koji je izneo svoje utiske sa puta, a naročito bratske osećaje Bugara prema Jugoslaviji. Prikazao je slikovito čarobni Stambul sa svojih 99 minareta u punom sjaju istočne umetnosti. Br. Isa Popović govorio je o odnosima između učitelja i školske dece. Prikazao je s kolikom pedagoškom umetnošću mora učitelj da postupa prema sitnoj deci, da bi postigao svoj cilj, odnosno da im ulije maksimum znanja. U tome radu ga često puta ometaju sami roditelji, često nehotice, iznoseći pred decom priredbe koji su uzrok, da dete skrene sa pravca kamo ga je učitelj uputio.

Poslednji sastanak održan je u fabrici šećera u Crvenki, gde je klub bio gost fabrike. Razgledani su ogromni uređaji u produkciji šećera, počevši od uvlačenja šećerne repe u kazane pa sve do pakovanja gotovog šećera. Posle toga je održan zvaničan deo sastanka na kojem su učestvovali direktori i šefovi odeljenja fabrike. Pročitano je mesečno pismo br. Guvernera koji je ostavio dubok utisak na prisutne. Kasno uveče u dobrom raspoloženju krenuli smo kući sa velikim zadovoljstvom i prijatnim uspomenu.

SPLIT. Sastanci u mjesecu septembru bili su dobro posjećeni (frekv. 87.50), ali su izostali rotarski gosti, naročito braća iz Čehoslovačke, kojih je ranijih godina bilo mnogo za vrijeme kupališne sezone.

Br. Dr. Abramić održao je referat o kongresu arheologije u Berlinu (19—26 avgusta).

Jedan sastanak održan je u prostorijama Yachting Cluba »Labud« s gostima nerotarima, a bio je posvećen pitanjima pomorstva: jedriličarskom sportu koji se u Splitu uvelike i uspješno gaji.

Br. ing. Mardešić prikazao je i objasnio propast britanskog nosača aviona »Corageous« s osvrtom na upotrebu podmornica i organizaciju njihovog istrebljenja.

Br. Šoljan izvijestio je o novim akvizicijama zoološkog vrta na Marjanu — o jednom aligatoru (krokodilu) i jednom zelenom zamorcu.

Izabrani su komplementarni odbori i pododbori i pretresen pravilnik za priimanje novih članova.

STARA KANJIŽA. U mjesecu septembru održali smo četiri sastanka koji su posvećeni drugarstvu. S obzirom na to da se frekvencija ni u ovom mjesecu nije popravila, koja okolnost je uticala i na rad u samome klubu, to je na poslednjem sastanku bilo pokrenuto pitanje poboljšanja frekvencije putem pismene opomene onih članova koji svoj izostanak sa sastanaka nisu opravdali. U pogledu budućeg rada odlučili smo da svaki član pre svega ima da održi predavanje iz zvanja, a zatim će se odrediti daljnji rad.

STARI BEČEJ. Septembra meseca je klub imao 4 sastanka sa postignutom prosečnom frekvencijom 68.75%. Ova slaba frekvencija je nastupila usled toga, što su pojedina braća pozvata na vojnu vežbu. Svakako se nadamo da će se današnje prilike promeniti, kada će i naš klub biti u mogućnosti razviti svoju delatnost u normalan tok svoga rada, te će se onda i frekvencija povisiti na onaj stepen koji naši bratski sastanci i zaslužuju. Klub je izvršio u početku meseca pripreme za održavanje zajedničkog sastanka sa bratskim R. C. Bačka Topola, no isti je — uzajamnim sporazumom — odložen na neizvesno vreme. U toku meseca za sirotinju sakupljeno je Din 476.

SUBOTICA. U toku meseca septembra održao je klub 4 redovna sastanka

sa prosječnom frekvencom od 69.07%. Nadalje je održana sjednica Odbora za ciljeve i zadatke na kojoj su donijete smjernice za daljnji rad kluba. — Obzirom na današnje prilike zaključeno je da se teme pojedinih predavanja ne utvrđuju unaprijed, nego onako, kako će to zahtijevati svakovremena aktualnost. Isto tako nije mogao da bude utvrđen program proslave desetgodišnjice našega kluba, kao i našeg pretstojećeg 500 sastanka. — Ove značajne datume našega kluba proslavićemo u onom okviru koji će odgovarati tadašnjim prilikama.

Sjednica Uprave bavila se finansijskim pitanjima kluba uvodeći pored redovite i dopunske članarinu, dok je odlučeno, da će se izostanci one braće koja će biti pozvana na vojnu dužnost računati u frekvencu dotičnih. — Odlučeno je nadalje, da klub sve preduzme za moralno i materijalno jačanje kluba, kako bi ovaj u nastalim prilikama mogao da udovolji svim zahtjevima koji se na isti stavljaju. — U istom cilju odlučeno je, da umjesto naše dosadanje »Zimske akcije« osnujemo »Fond za nepredviđene kolektivne pomoći« onima, koji će u današnjim tmurnim vremenima biti na pomoć upućeni.

Na svojim redovnim sastancima klub se naročito bavio prilikama koje su nastale izbijanjem rata, koji prijeti da uništi sve, što je civilizacija stvorila. — Najuzvišeniji cilj rotarstva Svjetski Mir doveden je u opasnost. Još jedna slavenska zemlja izbrisana je sa geografske karte, utonula u krvi i ognju. Još jedna moćna grana slavenske lipe okljaštrena je i spaljena. No stablo je snažno i sposobno da tjera nove grane.

Veliki je zadatak rotarstva da djeluje i vaspitava u smislu mira, snošljivosti i povjerenja, a veliko je naše pouzdanje da će se jednom i ostvariti taj cilj, i to ne silom i prijetnjom, nego sa ljubavi i razumijevanjem.

U teškim momentima ujedinjeni i složni, proslavili smo rođendan našega mladoga Kralja Petra II., te nam je tom prilikom brat predsjednik održao predavanje »O narodnoj dinastiji Karađorđevića«, završivši svoje predavanje željom, da Svevišnji obdari našega mladoga Kralja osobinama koje će Mu omogućiti da naš narod povede ka blagostanju, sreći i miru, koji mir čuvamo ne mešajući se u tuđe raspre, dok ćemo svoje čuvati od svakoga legendarnom hrabrošću naših predaka.

SUŠAK. Tokom mjeseca održana su bila samo tri sastanka. Frekvencija koja je u julu bila 59.39%, u augustu 63.44 posto, porasla je u septembru na 68.96 posto. I uza sva naša nastojanja nije nam bilo moguće da frekvencu još više popravimo, budući da su nekolicina braće bili opravdano odsutni iz Sušaka. Na sastanku pretsjednika i tajnika, održanom u Zagrebu 2. septembra, zastupao je naš klub brat pretsjednik Dr. Ferdo Pavelić, koji je članovima kluba opširno referisao o toku rečenog sastanka. Na klupskim sastancima održani su bili vrlo zanimljivi referati iz zvanja, među kojima navodamo slijedeće: brat Ing. Lujo Rac o stanju naših cesta i onih u Italiji i Švicarskoj; brat Dr. Viktor Ružić o našem pravosuđu. Po gornjim i drugim iznesenim pitanjima bile su povedene žive i svestrane diskusije. Za nevoljne sabrano tokom mjeseca Dinara 1099. Ostali rad u klubu razvijao se prema programu.

VARAŽDIN. U ovom mjesecu održano je 5 sastanaka sa prosječnom frekvencijom 70,43%. Frekvencija bi svakako bila mnogo bolja, no tri brata su nam na vojnoj dužnosti (Kronast, Novak i Paskutini), a jedan je na bolovanju (Libi).

Na prvom sastanku izvijestio je pretsjednik dr. Vanjek o sjednici upravnog odbora, na kojoj su konstituisani klupski odbori i pododbori i pretresen plan rada. Zaključeno je da se posveti pažnja omladini, zatim unutarnoj ekstenzi. Unutar služenja u javnosti treba, u smislu rotarskih ideala, posvetiti se narodnom služenju, naročito obzirom na nastale prilike u svijetu i kod nas da bi i mi tako doprinijeli jačanju naše narodne, a tim i državne zajednice. Gajenje pravog i iskrenog drugarstva biće nam i nadalje jedan od važnih zadataka. — Isto tako nastojaćemo, već i po tradiciji, da održimo međugradske sastanke sa bratskim klubovima Zagreb i Maribor, a po mogućnosti i Ljubljana, Karlovac i Kranj.

Tri sastanka bila su ispunjena predavanjima brata inž. Fridlendera o Americi. Tako je 1/IX govorio o načinu ishrane u Nju Jorku, o standartu života, o plaćama i zaradama. — 15 IX govorio je o sistemu saobraćaja kroz Nju Jork, rastumačivši najprije koordinantni sistem ulica, avenija i stritova. Zatim o saobraćaju nadzemnom željeznicom, tramvajima, autobusima i automobilima, pa o sistemu podzemnog saobraćaja i

orijentaciji u njem. 29 IX referisao je o uređenju, komforu i boravku na lađi »Normandie« kojom je putovao tamo i natrag.

22 IX održao nam je vanredno lijepo predavanje student visoke umjetničke škole g. Vojković o utiscima iz Pariza, ističući naročito značaj Pariza kao umjetničkog centra, te svoje impresije sa posjeta Luvru i još nekim galerijama.

Tako su gotovo svi sastanci bili ispunjeni lijepim i interesantnim predavanjima, iako je cijeli septembar stajao u znaku presudnih događaja, popraćenih užasima rata, koji je donio ponovo propast slavenskoj državi Poljskoj. Tima događajima posvećen je dobar dio vremena.

Imali smo i lijep broj gostiju, i to rotara brata dr. Milera iz Osijeka i petoricu nerotara, među njima i našeg bivšeg člana, dragog inž. Cvjetka Ostoića iz Zagreba.

VELIKA KIKINDA. Pošto su većim delom braća još na odsustvu, u toku meseca septembra nikako nije se mogla razviti ona delatnost u klubu koja je bila predviđena. Održana su 4 redovna sastanka sa prosečnom frekvencijom 63,88%. Predavanja u toku meseca nije bilo. Predviđen je izlet u Petrovgrad radi pregleda fabrike šećera i održanja zajedničkog sastanka sa tamošnjim klubom. Za sirotinju sakupljeno Din 197.—.

VINKOVCI. U mesecu septembru održana su četiri sastanka. Na sastanku predsednika i tajnika našeg distrikta, održanog u Zagrebu 2 IX, sudelovali su braća: predsednik Basler ing. Dragutin i tajnik Mandrović Branislav, te je brat predsednik na prvom sastanku posle toga izneo opširan referat o sastanku i svim pitanjima, koja su na tom sastanku raspravljana. — Tokom meseca izvršeno je konstituisanje odbora, a na jednom sastanku je brat Divić Dr. Matija, povodom sadanjih evropskih događanja dao braći obaveštenje o dejstvu bojnih gasova, o njihovom sastavu i načinu obrane od istih. — Čitavo delovanje kluba stoji pod teškim dojmom opšte evropske situacije. —

Od naših članova nalaze se na vojnoj vežbi braća: predsednik ing. Basler Dragutin i blagajnik Janković Dimitrije.

VRŠAC. U toku meseca septembra održana su 4 redovna bratska sastanka sa prosečnom frekvencijom 78,55%. Mesec septembar pokazuje intenzivniji rad

kluba, što se manifestuje na bratskim sastancima koji su ispunjeni predavanjima i živom i dugom diskusijom.

Na redovnom sastanku od 9. o. mj. brat Dr. Evgen Klir održao je uspelo predavanje o praznicima — Malom i Velikom Krstovdanu.

Komparirajući svečanosti skupljanja — sastajanja ljudi dobre volje i humanih ideja sa našim rotarskim sastancima, brat Dr. Klir dalje u lepom stilu iznosi istorijat crkvice na Vršačkom Bregu i podvlači: da ona, mala i skromna, na čijem vrhu svetli božji krst, okuplja i danas u svome svetom hramu ljude koji ispovedaju ljubav prema bližnjima.

Na redovnom bratskom sastanku od 12. septembra t. g. održao je vanredno interesantno predavanje brat Dušan Kolarović o našoj privredi.

U svome sjajnom predavanju brat Kolarović znalački iznosi svoja opažanja o privrednoj organizaciji, pledirajući mišljenje da uspeh naše nacionalne privrede leži u privatnoj inicijativi. Predavanje brata Kolarovića zaslužno je pozdravljeno iskrenim aplauzom.

Sastanku od 19. septembra t. g. poklonjena je puna pažnja, povodom uspešnog usmenog referata brata predsednika Dr. Nikole Stefanovića, o patronaži, povodom kojeg referata se razvila živa diskusija u kojoj je nauspešije učestvovao brat Dr. Eugen Klir, predlažući, da se i ostali klubovi zainteresuju za ovo pitanje.

Na poslednjem mesečnom sastanku od 26. o. mj. brat Joca Georgijević izložio je svoja opažanja o spoljnoj političkoj situaciji naše zemlje u vezi međunarodnog konflikta. Tako isto brat Joca Georgijević u vrlo konciznom govoru tumačio je koristi sporazuma sa braćom Hrvatima, podvlačeći, da je unutrašnja situacija naše zemlje danas potpuno stabilna, što je u ovim teškim vremenima od presudnog značaja.

Uvaženi brat Joca Georgijević, čije prisustvo u klubu uvek ispunjava radošću srca sve njegove braće, bio je na kraju toplo pozdravljen.

Dva radosna događaja beležila je skla nagrade zaslužnih članova našega kluba: unapredjenje istaknutog Rotara brata Dušana Kolarovića za načelnika sreza vršačkog, i odlikovanje vrednog predsednika našega kluba Dr. Nikole Stefanovića ordenom Jugoslavenske Krune V. stepena.

Oba radosna događaja proslavljena su u klubu.

VUKOVAR. Na 357. sastanku, 4. IX. zaključeno je da se Društvu Uboški Dom u Vukovaru doznači stalna godišnja pripomoć od Din 600. Za izgradnju sportskog igrališta doznačena je Hrvatskom građanskom sportskom klubu svota od Din 500. Brat tajnik Dr Turk referisao je o sastanku pretsjednika i tajnika koji je održan dne 2. sept. t. g. u Zagrebu. Br. Ing. Rogulić održao je predavanje sa temom »Sjećanje iz svjetskog rata 1914. godine«. Prigodom 358. sastanka, 11. IX. braća Ing. Simić i Ing. Futak referisali su o dosada preduzetim mjerama u gradu Vukovaru glede zaštite stanovništva od napadaja iz zraka, a brat Tomo Maksimović upoznao je braću sa organizacijom pasivne odbrane na području tvornice i kolonije Bata u Borovu.

Na 359. sastanku, 18. IX. brat Goldštajn upoznao je braću sa prijedlogom Trgovinsko-industrijske komore u Zagrebu o organizaciji medjukomorskog radnog odbora hrvatskih privrednih komora; sportskom klubu »Šparta« odobrena je pripomoć od 500 Din. Br. Baum obrazložio je braći najnoviju uredbu o kontroli izvoza živežnih namirnica. Na 360. sastanku, 25. IX. br. Wachslar održao je referat iz zvanja, govoreći o ovoj godišnjoj berbi šljiva.

ZAGREB. Na dan 2. septembra o. g. održana je komemorativna sjednica, na kojoj su članovi Rotary kluba Zagreb odali poštu svom dragom i nezaboravnom drugu i prijatelju, savršenom rotaru prof. dru. Vladimiru Pliveriću koga je nemila smrt istrгла iz našeg kruga.

Istog su dana imali novo izabrani pretsjednici i tajnici 77. distrikta R. I. pod pretsjedanjem guvernera ing. Radovana Alaupovića svoj godišnji radni sastanak, a na večer su prisustvovali redovitom sastanku Rotary kluba Zagreb. Rotar dr. Ivan Slokar, past-guverner, održao je vrlo lijepi referat »Prijateljstvo kao temelj rotarske organizacije«.

U referatu »Pred kakve probleme stavlja našu privredu novi svjetski događaj« prikazao je rot. dr. Vjekoslav Fleischer na sastanku od 11. septembra o. g. poremećaj u razvoju svjetske trgovine, od-

raz njegov na naše prilike t. j. opadanje vanjske trgovine, porast prosjeka cijena u zemlji i opadanje narodne štednje, te mogućnosti rješenja izvoza i uvoza u Njemačku i ostale evropske zemlje.

Dugom i vrlo zanimivom diskusijom bio je referat završen o. g. o knjizi jednog stranog pisca koja je nedavno izašla iz štampe.

Zadnji sastanak 25. septembra o. g. bio je u znaku zvanične posjete guvernera rot. ing. Radovana Alaupovića koji je u lijepom govoru dao smjernice rada i nastojanja u ovoj rotarskoj godini, naročito obzirom na teške prilike nastale ratom.

Pretsjednik Josip Horvath iznio je u predavanju »Rotarstvo i rat« misli o našem klupskom radu u ovo teško vrijeme.

»Ako stisnemo redove, rekao je pretsjednik, ako se još bolje upoznamo i združimo, moći ćemo bez obzira na sve dogodjaje sačuvati ideju rotarskog naziranja, ako nikako drugačije, a ono kao barjak koji ćemo predati sretnijim naraštajima nego što je naš. Ako smo osvjedočeni rotari, i to je lijep, vrijedan cilj, za koji se isplati raditi i boriti«.

ZEMUN. Klub meseca septembra započeo je sistematski rad. Sproveo je izvesne mere oko tačnijeg funkcionisanja tajničke službe, uređivanja arhive, učvršćavanja frekvencije i planske organizacije predavanja. Održano je 4 sednice sa prosečnom frekvencijom 69,83%. Na prvom sastanku (7 septembra) raspravljalo se uglavnom o zaključcima konferencije pretsjednika i tajnika, održane 2 septembra o. g. u Zagrebu, na ostalim (14, 21 i 28 septembra) istaknuo je brat Mahin, njemu svojstvenim jasnim i zanimljivim načinom, ratne događaje i opštu političku situaciju u svetu.

Klub ima sada 26 članova, pošto je brat Adam Filipović, koji je vršio i funkcije II tajnika, prijavio svoj istup iz kluba. Kao drugi tajnik izabran je brat dr. Brandejs.

Uprava je održala u toku ovog meseca 2 sednice.

UPOZORENJE!

Molim tajnike da mi šalju na vrijeme t. j. do 5. svakog mjeseca izvještaje o frekvenciji i radu klubova.

GDJE SE SASTAJU I GDJE ODSJEDAJU ROTARI?

<p>BAČKA TOPOLA KAFANA BAKAJI (utorak, 20 h)</p>	<p>LESKOVAC HOTEL PLUG tekuća voda u sobama (četvrtak, 20 h)</p>
<p>BANJA LUKA HOTEL PALACE (petak 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, kafana</p>	<p>LJUBLJANA GRAND HOTEL UNION (sreda, 20 h) topla i hladna tek. voda, centr. grej., vodeći hotel u Ljubljani</p>
<p>BEOGRAD HOTEL SRPSKI KRALJ (poned, 20 h) topla tekuća voda, centr. grejanje, vodeći hotel u Beogradu</p>	<p>MARIBOR KAZINO VEL. KAVARNA Café-Restaurant-Bar (ponedjeljak, 20 h)</p>
<p>BITOLJ GRAND HOTEL JEVTIĆ (sreda, 20 h) vodeći hotel u Bitolju, tekuća voda u sobama, garaža</p>	<p>NIŠ HOTEL »PARK« (sreda, 20 h) topla i hladna tekuća voda, najmoderniji komfor, garaža, centralno grejanje itd.</p>
<p>BRČKO HOTEL JUGOSLAVIJA (četvrtak, 19.30 h)</p>	<p>NOVI SAD TRGOVAČKI DOM (petak, 20 h)</p>
<p>Čuprija - Jagodina - Paraćin KANTINA ŠEĆERANE (utorak, 20 h)</p>	<p>OSIJEK GRAND HOTEL (četvrtak, 20 h)</p>
<p>DUBROVNIK GRAND HOTEL IMPERIAL vodeći hotel u Dubrovniku (četvrtak, 20 h)</p>	<p>PANČEVO PIVARA WEIFERT (sreda, 20 h)</p>
<p>KARLOVAC VELIKA KAVANA (ponedjeljak, 20 h)</p>	<p>PETROVGRAD KANTINA FABRIKE ŠEĆERA (sreda, 20 h)</p>
<p>KRANJ HOTEL STARA POŠTA (utorak, 20 h)</p>	<p>SARAJEVO VODEĆI HOTEL HOTEL EVROPA (poned., 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>

<p>SKOPLJE</p> <p>HOTEL BRISTOL</p> <p>(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>	<p>ŠIBENIK</p> <p>GRAND HOTEL KRKA</p> <p>(četvrtak, 20.30 h) tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>
<p>SLAVONSKI BROD</p> <p>HOTEL CENTRAL</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>VARAŽDIN</p> <p>GRAND HOTEL NOVAK</p> <p>pionir hotel svih staleža (petak, 20 h)</p>
<p>SOMBOR</p> <p>HOTEL »SLOBODA«</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>VELIKA KIKINDA</p> <p>(sreda, 20 h) U klupskim prostorijama Francuskog kluba u domu Kralja Petra Oslobodioca</p>
<p>SPLIT</p> <p>HOTEL CENTRAL</p> <p>(sreda, 20.30 h) topla i hladna tekuća voda; kafana i t. d.</p>	<p>VINKOVCI</p> <p>HOTEL LERNER</p> <p>(utorak, 20 h)</p>
<p>STARA KANJIŽA</p> <p>HOTEL MOLVAI</p> <p>(ponedjeljak, 19.30 h)</p>	<p>VRŠAC</p> <p>HOTEL SRBIJA</p> <p>(utorak, 20 h)</p>
<p>STARI BEČEJ</p> <p>HOTEL IMPERIAL</p> <p>(četvrtak, 20 h) tekuća voda, centralno grejanje, garaža</p>	<p>VUKOVAR</p> <p>GRAND HOTEL</p> <p>(ponedjeljak, 20 h)</p>
<p>SUBOTICA</p> <p>RESTAURANT LLOYD</p> <p>(sreda, 20 h)</p>	<p>ZAGREB</p> <p>GRAND HOTEL ESPLANADE</p> <p>vodeći hotel u Zagrebu (ponedjeljak, 20 h)</p>
<p>SUŠAK</p> <p>PARK HOTEL</p> <p>(sreda, 20 h)</p>	<p>ZEMUN</p> <p>HOTEL CENTRAL</p> <p>(četvr., 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVJEŠTAJ ZA MJESEC SEPTEMBAR 1939 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova koncem meseca	Broj održa- nih sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj prisut- nih članova	Prosečni mesečni postotak	Sastanci sa 100% pri- sutnosti
1	Bačka Topola	16	4	16. —	14.25	89.06	0
2	Banja Luka	14	5	14.—	9.—	64.28	0
3	Beograd	56	4	55.75	36.50	65.44	0
4	Bitolj	17	4	17.—	9.50	55.87	0
5	Brčko	16	4	16.—	10.25	64.06	0
6	Čuprija-Jagodina-Paraćin	16	4	16.—	11.25	70.31	0
7	Dubrovnik	19	4	19 —	14.25	75.—	0
8	Karlovac	24	4	24.—	22.25	92.70	0
9	Kranj	18	3	18.—	14.30	79.63	0
10	Leskovac	18	4	18.—	13.—	72.15	0
11	Ljubljana	38	3	38.—	25.33	66.65	0
12	Maribor	40	5	40.—	31.20	78.—	0
13	Niš	18	4	18.—	10.25	56.93	0
14	Novi Sad	38	5	38.—	22.80	59.99	0
15	Osijek	30	4	30.75	23.—	75.65	0
16	Pančevo	28	4	28.—	25.75	91.97	0
17	Petrovgrad	22	3	22.—	18.67	84.85	0
18	Sarajevo	27	4	27.—	17.50	64.80	0
19	Skoplje	26	5	26.—	14.80	56.91	0
20	Slavonski Brod	14	4	14.—	12.50	89.28	0
21	Sombor	16	4	16.25	12.50	76.97	0
22	Split	20	4	20.—	17.50	87.50	0
23	Stara Kanjiža	19	4	19.—	10. —	52.63	0
24	Stari Bečej	20	4	20.—	13.75	68.75	0
25	Subotica	32	4	32.—	20.50	64.07	0
26	Sušak	29	3	29.—	20.—	68.96	0
27	Šibenik	16	4	16.—	10.60	65.—	0
28	Varaždin	23	5	23.—	16.20	71.30	0
29	Velika Kikinda	18	4	18.—	11.50	63.88	0
30	Vinkovci	14	4	14.—	11.25	80.34	0
31	Vršac	21	4	21.—	16.50	78.55	0
32	Vukovar	18	4	18.—	15.50	86.12	0
33	Zagreb	52	4	52.—	32.—	62.01	0
34	Zemun	26	4	26.50	18.50	69.83	0
	Ukupno	819	137	820.25	582.65	2479.44	0
	Prosečno			24.13	17.14	72.92	

INDUSTRIJA VUNENIH TKANINA

VLADA TEOKAREVIĆ i KOMP.

PARAĆIN

(OSNOVANA 1919 GODINE)

Izrađuje **sve vrste vunelih tkanina za gospodu i dame** od češljane i sukane vune; **sve vrste štofova za uniforme, čebadi** od kamiline dlake i od fine australijske vune, **berete** (francuske kape) i **sve vrste prediva** od češljane i sukane vune za industrijsko i ručno pletenje.

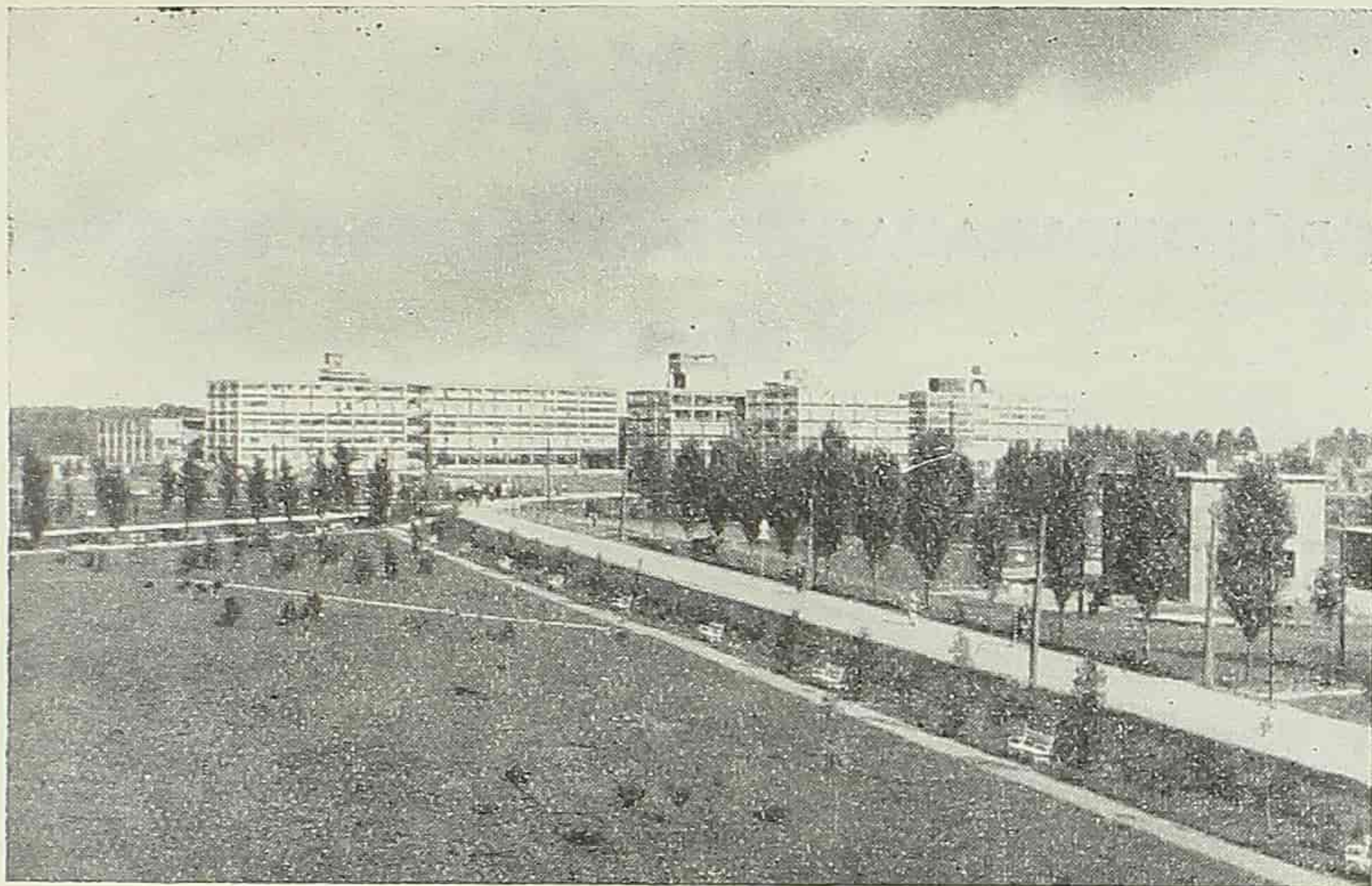
Godišnja prerada vune 1,500.000—2,000.000 kgr.

Zaposluje 1.200—1.500 radnika.

Prodavnice na veliko i malo u svim većim gradovima
Jugoslavije.

Vlasnici preduzeća:

braća rotari VLADA I SLAVKO M. TEOKAREVIĆ.

Preduzeće Bata u Borovu predstavlja danas obrazac jednog modernog i naprednog industrijskog preduzeća, koje je svojim organizacionim i radnim sistemom uspeo da zauzme vodeći položaj možda u čitavoj jugoslovenskoj industriji.

Borovska industrija zaposljava danas oko 4.000 radnika, koji rade na najmodernijim strojevima, u najmodernijim tvorničkim zgradama i pod najboljim radnim uslovima.

Socijalno i zdravstveno staranje uprave preduzeća prema radnicima sprovedeno je do savršenstva i danas služi kao uzor svima preduzećima i industrijama u našoj državi.

Pod takvim dobrim uslovima, borovska industrija je u mogućnosti da daje svoj 100-postotni proizvodni kapacitet, koji je izražen u 200.000 pari obuće nedeljno. To je obuća za ceo naš narod, za sve društvene slojeve, za svačiji ukus i za svačiji džep.

Batina industrija u Borovu sem toga proizvodi sve vrste bicikl i auto guma, u svima dimenzijama i u kvalitetu, koji je ravan najboljoj svetskoj proizvodnji. Preko svojih prodavnica u celoj zemlji, Bata je u mogućnosti da najbrže i najbolje snabde automobilskim i bicikl gumama sve potrošače, i to po ceni koja je znatno jeftinija od cena auto i bicikl guma strane proizvodnje. Ta povoljna razlika nastaje usled toga što Batine gume ne podležu velikim transportnim troškovima ni carini, kao što je to slučaj sa gumama uvezenim iz inostranstva, a sem toga sam način proizvodnje toliko je usavršen da daje mogućnosti jeftinije prodaje Batinih guma u poredjenju sa gumama iz inostranstva.

Naporedo sa izradom obuće i gume ide i izrada specijalnog gumenog tepiha za prekrivanje podova, koji se proizvodi i prodaje pod imenom »Borolit«. Borolit je jedan novi proizvod borovske industrije, ali je već sada uspeo da osvoji celokupnu našu pijacu svojom praktičnošću i jeftinom cenom. »Borolit« je podesan za sve kancelarije, trgovine, privatne stanove itd., a naročito u onim prostorijama gde pod treba često prati.

Po kvalitetu i pristupačnosti cena na istoj visini stoje i drugi proizvodi borovske industrije kao: gumijaste igračke za decu, krem za obuću, čarape, obućarski materijal itd.

600 Batinih prodavnica, rasutih po celoj našoj zemlji, živa su veza između potrošačkih masa i proizvodnog organizma borovske industrije. Kroz tih 600 prodavnica teče neprekidna Batina služba potrošačkom narodu cele naše zemlje.

Generalni direktor: brat Tomo Maksimović

Zamenik gen. direktora: brat Stevo Maksimović

»SAVA«

OPĆE OSIGURAVAJUĆE DIONIČARSKO DRUŠTVO U ZAGREBU

Osnovano 1921. godine.

Dionička glavica Din 10,000.000.— potpuno uplaćena.

DIREKCIJA U ZAGREBU

Zrinjski trg br. 3 (vlastita palata) — Telefon br. 73-54,
73-55, 73-56 i 73-57

Zastupstva u svim većim mjestima države!

PREUZIMA UZ NAJKULANTNIJE UVJETE:

Osiguranje protiv požara i chomage. — Osiguranje protiv provalne kradje. — Osiguranje protiv loma stakla i strojeva. — Osiguranje transporta svake vrsti na kopnu, po rijekama i po moru. — Osiguranje protiv tuče (grada, leda). — Osiguranje protiv nezgoda. — Osiguranje zakonske dužnosti jamstva. — Osiguranje svake vrsti automobila. — Osiguranje protiv vodovodnih šteta.

Društveni garancijski fondovi iznose Din 38,793.842.—
Isplaćene štete od osnutka društva Din 294,230.430.—

»Jugoslavenski Rotar« izlazi svakog 15-og u mjesecu. — Urednik i odgovorni urednik Ing. Radovan Alaupović, Guverner 77. distr. R. J. Zagreb, Gjorgjićeva ulica broj 9, telefon 60-72. — Tisak »Tipografija« d. d., Zagreb. — Za tiskaru odgovara Ivan Ivanković, Zagreb, Selska cesta br. 47.